

ČASOPIS HRVATSKIH UDRUGA PARAPLEGIČARA I TETRAPLEGIČARA

Mirolamo

PROSINAC 2018

BROJ 43

**MOTORNA VOZILA POSEBNO
PRILAGOĐENA ZA PRIJEVOZ
OSI**

NA RADNOM VIKENDU

**KSENIJA JUKČIĆ - FRIZERKA
KOJA OSVAJA SRCA**

**LISABON I VRATA U
ATLANTSKI OCEAN**

SAZNAJTE VIŠE
www.hupt.hr

Veseli Božić i
uspješnu 2019. godinu
žele vam
HUPT-ovci

Dragi članovi i članice, čitatelji i čitateljice,

Čini mi se kako je vrijeme proletjelo i evo već smo pred božićnim izdanjem Mi rolamo. Rolanjem smo dogurali do konca godine. Od ljetnog izdanja do danas bilo je toliko aktivnosti i događanja da se je teško svega prisjetiti. Krenuti ću pa čega sjetim. Bavili smo se zajedno s pravobraniteljicom i udrugama iz 8. Centra znanja s Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja za bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom i fizikalnoj terapiji u kući. Nažalost unatoč sastanaka, rasprava, prijedloga nije došlo do nikakvih promjena. Bavili smo se također pristupačnošću objekata pod spomeničkom zaštitom, ponukani Multimedijском izložbom o Nikoli Tesli i nakon toga

njenim preuređenjem. Ljuti nas što konzervatori, kako vidimo, „kao ne vide“ ne/pristupačnost kao veliki izazov u Hrvatskoj. Čini se kako se konzervatori nisu maknuli iz Hrvatske i ušli u neki od muzeja, galerija, koncertnih dvorana, bazilika i javnih ustanova u nama susjednim zemljama i nisu zamijetili da ih tamo nikakvo konzervatorstvo nije spriječilo ili omelo da se takvi objekti učine pristupačnim za sve posjetitelje, bilo s invaliditetom ili ne (univerzalni dizajn). Ne mogu dokučiti šta je opravdanje. Pitam se jesu li Schönbrunn, Vatikan, Louvre, Wieliczka rudnik soli ... manje vrijedna kulturna baština. Slična je situacija i s parkovima prirode, ali o tome ću drugi puta.

Organizirali smo okrugli stol Boli me, a ne znam što me boli kako bi stručnoj javnosti približili poteškoće osoba koje žive s posljedicama ozljede kralježnične moždine i kod kojih je osjet uopće kao i osjet boli poremećen te često simptome bolesti liječnici ne znaju prepoznati, a oni sami ih ne mogu objasniti na liječnicima prepoznatljiv način.

Povodom Međunarodnog dana osoba sa spinalnim ozljedama 5. rujna koji se u Hrvatskoj obilježilo po prvi puta, organizirali smo konferenciju za medije u Varaždinskim Toplicama. Cilj nam je bio ukazati sa specifičnosti rehabilitacije osoba koje dožive spinalnu ozljedu i potrebi izgradnje Spinalnog centra, čija će gradnja, kako imamo obećanja krenuti u proljeće 2019.

Paralelno sa spomenutim aktivnostima rađene su priprema za Radni vikend. U tom periodu obišli smo i nekoliko hotela, ne bi li našli razumno pristupačan hotel za smještaj barem sedamdesetak osoba koje se kreću u invalidskim kolicima. Obišli smo hotel Trakošćan u Bednji, hotele 4 Opatijska cvijeta - Kamelija i Royal u Opatiji. Nažalost, niti u jednom od tih hotela osobe koje se kreću u invalidskim kolicima – po viđenome nisu dobro došle. U Trakošćanu, za koji hotel su radnici iz hotela rekli da je pristupačan te da ima sobe prilagođene i za osobe u invalidskim kolicima, pokazalo se je, da su neprilagođene sobe pristupačnije od prilagođenih. O pristupačnosti bazenu nitko nije ni pomišljao. Komentari su nepotrebni. Nakon 36 godina, koliko u Hrvatskoj imamo Pravilnik, zar bi trebala pristupačnost biti takva rijetkost kojom se hvale političari kako su eto nešto napravili za osobe s invaliditetom.

Da se ne bi previše ljutila, a ne želim biti niti tužna, s ovime završavam i pozivam sve članove i čitatelje da kada razmišljaju o osobama s invaliditetom, to čine na način kako one ne traže posebne uvjete u zajednici, nego samo da, kao i ostala populacija imaju priliku doći tamo gdje trebaju i raditi ono što mogu i što ih veseli.

Želim svima blagoslovljen Božić i sretnu Novu godinu!

S poštovanjem,
Manda Knežević

Tiskanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

36

Lisabon i vrata u Atlantski ocean

S obzirom na očekivanja koja sam imala od Lisabona, grad prosječnog ranga zasigurno ih ne bi mogao ispuniti. No, mogu sa zadovoljstvom reći da sam, iako rijetko kad idem dva puta na isto mjesto, pronašla grad u koji ću sigurno otići ponovno.

Motorna vozila posebno prilagođena za prijevoz OSI

Motorna vozila posebno prilagođena za prijevoz OSI nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila

Razumna prilagodba radnog mjesta

Živimo u vremenu razvoja brojnih novih tehnologija kojima je cilj pojednostaviti nam svakodnevno funkcioniranje na poslu i kod kuće.

Na Radnom vikendu

Prvi vikend u listopadu obilježio je 19. po redu Radni vikend-seminar kojim na istom mjestu okupljamo naše članove, stručnjake raznih profila.

Ksenija Jukčić - frizerka koja osvaja srca

Rijedak je broj žena koje se, s vremena na vrijeme, ne vole prepustiti u ruke profesionalca.

Sadržaj

- 6 2019. – Što nas sve čeka?
- 7 Udruga Paraplegičara i tetraplegičara Istarske Županije 2018.
- 9 UPIt Osijek u 2018.
- 12 Profil socijalnog poduzetnika u organizacijama civilnog društva
- 14 Zadovoljstvo osoba s invaliditetom s propisanim invalidskim kolicima te uslugom dobivanja invalidskih kolica u Hrvatskoj
- 20 Motorna vozila posebno prilagođena za prijevoz osoba s invaliditetom
- 22 Razumna prilagodba radnog mjesta i radnog okoliša te prilagodba opreme i sredstava za rad
- 27 Radionica Je li samostalnost kod osoba sa spinalnom ozljedom uvjetovana samo preostalim sposobnostima ili i osobnim stavom
- 28 Peer podrška kao glavna tema ESCIF-ovog kongresa
- 30 Na Radnom vikendu
- 34 Ksenija Jukčić - frizerka koja osvaja srca
- 37 Wings for Life World Run Zadar
- 38 Policija – sigurnost i povjerenje
- 41 Lisabon i vrata u Atlantski ocean
- 46 Kolicaška filmoteka
- 48 Kakvih sve pomagala ima
- 51 Pristupnica

Tko je surađivao na ovom broju

**Manda
Knežević**

Glavna i odgovorna,
svi konci su u njenim
rukama.

**Janko
Ehrlich-Zdvořák**

Piše notice s putovanja
i gleda filmove za vas.
Dopadalo se to vama ili
ne...

**Ines
Ignjačić**

Putuje i istražuje
gradove i divljine.

**Ivana
Čanak**

Prati događanja
udruge. Također
zadužena za marketing
i oglašavanje.

**Davor
Krog**

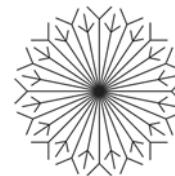
Zadužen za grafičko
oblikovanje časopisa,
što drugi zamisle on
ostvaruje.

**Ana
Pašalić**

Istražuje i piše o
novostima iz zemlje i
svijeta.

Impresum

Mi Rolamo

Izdavač:

HUPT
Vladimira Varićaka 20
tel: 01 38 31 195
fax: 01 36 48 582
email: hupt@hupt.hr
web: www.hupt.hr

Glavna urednica:

Manda Knežević

Izvršni urednik:

Janko Ehrlich-Zdvořák

Asistentica izvršnog urednika:

Ana Pašalić

Uredništvo:

Manda Knežević, Davor
Krog, Janko Ehrlich-
Zdvořák, Ana Pašalić,
Ivana Čanak, Ines Ignjačić

Suradnici:

Ivan Strugar, Anka
Uzelac, Siniša Štefanac,
Igor Grabovac, Sofi
Fristedt, Branka Bučević,
Marija Simić, doc. dr.
sc. Ivana Marić, Danijel
Balažić

Lektura i korektura:

Silvija Brkić Midžić

Marketing:

Ivana Čanak

Grafička priprema:

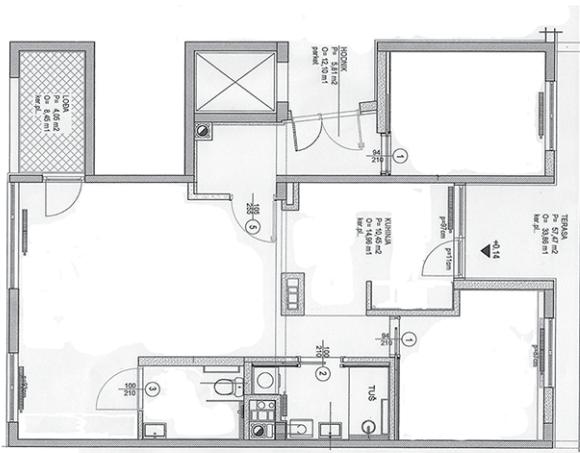
Davor Krog

2019. – Što nas sve čeka?

Uz redovite aktivnosti praćenja politika prema osobama s invaliditetom i sudjelovanja u procesima oblikovanja i donošenja političkih odluka, provest će se aktivnosti koje će direktno uključivati članove, kao i predstavnike lokalnih udruga članica.

Veselimo se što će se konačno realizirati dugo iščekivani projekti, prije svega Spinalni centar čiji se početak izgradnje predviđa u proljeće 2019. godine, no i dalje ćemo biti dionik cjelokupnog procesa uz Pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom.

Također, stan u Sopnici opremit će se već odobrenim sredstvima, a bit će namijenjen za razne projektne aktivnosti, ali uz osnovnu namjeru i želju pružanja oglednog primjera pristupačnog stana u kojemu osobe s ozljedom leđne moždine mogu u potpunosti samostalno boraviti (i živjeti!), a novo-ozlijeđene osobe usvajati vještine svakodnevnog življenja nakon rehabilitacije u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice.

Zagovaračke aktivnosti usmjerit će se na *pristupačnost i mobilnost osoba s invaliditetom* u njihovom svakodnevnom životu te će se vršiti utjecaj na bolju organizaciju međumjesnog i gradskog prijevoza za osobe koje se kreću pomoću invalidskih kolica uz suradnju s lokalnom udrugom članicom Spinalne ozljede Zagreb.

Nadalje, vrlo važnim dijelom našeg djelovanja smatramo i suradnju sa svim udrugama članicama. U tom smjeru, organizirat će se izobrazba za članove

upravnog odbora i aktiviste s naglaskom na upravljačke sposobnosti i *project management*. Također, tijekom godine organizirat će se 5 terenskih posjeta udrugama članicama s ciljem dodatnog osnaživanja njihovih djelatnosti.

Uz projekte osobne asistencije i partnerstvo na projektu *Peer counselling*, HUPT će kao dio Centra znanja za društveni razvoj u području unaprjeđenja kvalitete življenja osoba s invaliditetom provesti istraživanje u suradnji sa sveučilištima i znanstveno-istraživačkim institucijama o javnim politikama i osobama s invaliditetom, javnu kampanju koju ćemo osmisliti u suradnji s ostalim savezima osoba s invaliditetom i naravno – Radni vikend.

Ono što će nam zasigurno obilježiti 2019. godinu jest proslava 20. godišnjice rada HUPT-a – jedna u Zagrebu, a druga, malo veća, u Zadru povodom utrke *Wings for Life* na kojoj se sigurno vidimo u puno većem broju.

Rezultate nekih natječajâ još uvijek čekamo, na neke ćemo se tek prijaviti, stoga neka nešto *ostane u zraku* kako se ne bismo pre naglili u svojim predviđanjima, kako to nekad bude i s novogodišnjim željama i odlukama.

Udruga Paraplegičara i tetraplegičara Istarske Županije 2018.

Iz perspektive tajnice

Tekst: Marija Simić

UPITIZ je prema donesenom Planu i Programu rada za 2018. god. aktivno radio na ostvarivanju postavljenih ciljeva sudjelujući na aktivnostima koje su se provodile na teritoriju cijele Istarske županije. Najznačajniji događaj u ovoj godini čiji učinci bi trebali biti vidljivi u slijedećoj i narednim godinama je dogovor članica IFUOSI za projektima od iznimne važnosti za sve članice IFUOSI.

Za one koji ne znaju kratko ću predstaviti IFUOSI. Od 12. travnja 2011. godine na području Istarske županije djeluje Istarski forum osoba s tjelesnim

invaliditetom – IFUOSI, koji nema pravni status jer je dobrovoljna inicijativa i socijalna zajednica civilnog društva osoba s invaliditetom Istarske županije. Članice i osnivači IFUOSI su Društvo distrofičara Istre, Društvo multiple skleroze Istarske županije, Udruga cerebralne paralize Istarske županije, Udruga djece i mladih oštećena sluha Istre, Udruga slijepih Istarske županije, Udruga za autizam Istre, Udruga gluhih i nagluhih Istarske županije i Udruga paraplegičara i tetraplegičara Istarske županije. IFUOSI je osnovan radi ostvarivanja i usklađivanja zajedničkih interesa.

Članice IFOSI za slijedeću 2019. godinu dogovorile su 5 projekata za područje grada Pule. Dogovoreno je tko su nositelji pojedinog projekta, ostale udruge, pa tako i mi, biti će partneri u projektima, a korisnici planiranih projekata su svi članovi udruge IFUOSI. Težnja IFUOSI je da se ovakvi zajednički projekti s vremenom prošire na cijelu županiju na čemu svi intenzivno radimo.

U ovoj godini odobreni su nam projekti:

- “Institucionalna potpora” koju nam je odobrio grad Pula na tri godine za tajnicu na pola radnog vremena. U tijeku je treća godina provedbe a napredak u radu udruge je vidljiv.
- “Osobni Asistent” projekt financiran od strane Ministarstva za demografiju, obitelj i mlade, za dva člana udruge (jedan u Puli, drugi u Buzetu).

Osim toga kroz projekt „Spin asistent+“ kojeg provodi HUPT još četiri naša člana imaju asistente.

- “Domaćica za 5“ projekt financiran od grada Pula i Istarske županije za gerontodomaćicu, kojem je 5 članova udruge jednom tjedno u trajanju od 4 sata imalo pomoć i podršku u obavljanju svakodnevnih kućanskih poslova (čišćenje, pranje, peglanje, nabavka namirnica, kuhanje jednostavnih jela i sl...).
- Na žalost sredstva koja smo dobili bila su dostatna za samo 8 mjeseci (04.-12.mj). Budući da se ovo pokazalo kao odlična prevencija institucionalizaciji a korisnici pokazali najveće zadovoljstvo, učinit ćemo sve da se projekt nastavi i proširi na više članova.

Svi navedeni projekti bili su u vrijednosti 178.410,00 kn.

Što se članova udruge tiče nema ništa novo, njih par je aktivno, poznati su članicama HUPTA itd... Iz perspektive mene kao tajnice udruge članovi su iznimno neaktivni, predsjednika udruge su prihvatili zdravo za gotovo i život ide dalje. Meni to djeluje licemjerno, sve što su preko udruge mogli dobiti od savjeta do konkretne pomoći dobili su.

Pitam se tko bi od članova imao OA, ili pomoć gerontodomaćice u kući, ili informacije o pravima i mogućnostima socijalne skrbi i dalje da ne nabram. Neki će zasigurno reći to bi i tako na neki način dobili. Slažem se, možda bi i dobili ali UZ VLASTITI ANGAŽMAN kojeg ja u ovih godinu i pol dana jedva da vidim među članovima. Dragi naši članovi rukovodstvo udruge i volonteri za vas i vaše interese rade potpuno besplatno, volontiraju. Nije li vrijeme da se svi malo angažirate, svi nešto znate i možete. Udruženim snagama Učku pomjerit nećete ali bi mogli kvalitetnije živjeti i biti na pomoći drugima.

Oko nas je puno osoba kojima je neka vrsta pomoći potrebna i vi je možete pružiti. Hoćete li?

Neki članovi udruge izrazili su želju za posjete raznim kulturnim događanjima tijekom ljeta. Zbog toga smo kontaktirali sa raznim organizatorima tih događanja i posebno nas je razumijevanjem i podrškom obradovao Rock caffe Pula, koji su članovima udruge i njihovoj pratnji omogućili besplatan ulazak na sva događanja koja oni organiziraju, od glazbenih događanja (Sevdah Reunion, Božo Vrećo, Neno Belan, Frajle) do kazališnih predstava (Balkanski seks i grad). Gledalo se u Areni Hausera i prijatelje, Aidu...

Bili smo na otvaranju izložbi u Galeriji Tri srca i Galeriji C8...

Uspostavili smo suradnju sa Showtime udrugom za promicanje glazbeno scenske kulture iz Labina koja je našim članovima sa pratnjom omogućila besplatan ulaz na kazališnu predstavu koju su organizirali, a tako će biti i u buduće.

Po meni to bi bila najznačajnija događanja u ovoj godini iz naše udruge.

Lijepi pozdrav iz Pule.

UPiT Osijek u 2018.

Tekst: Danijel Balažić

Rad UPiT-a u 2018. godini uglavnom je obilježen provedbom aktualnih projekata i planiranjem novih kojima želimo olakšati, poboljšati i unaprijediti život osoba s ozljedom kralježnične moždine te afirmirati u društvu ovu kategoriju osoba s invaliditetom.

Naši „krunski“ projekti svakako su projekti pružanja usluge osobne asistencije. UPiT je tako u 2018. nastavio provedbu projekta *SPINAL asistent*; financiran je od strane Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a riječ je o trećoj godini provedbe. Uključeno je ukupno 10 korisnika. Nastavljena je i provedba projekta *AsistentOS* koji je financiran iz Europskog socijalnog fonda u partnerstvu s Udrugom distrofičara grada Osijeka (UDGOS). U projekt je iz UPiT-a uključeno 7 korisnika, a iz partnerske udruge 5 korisnika. S obzirom na to da nisu svi korisnici u isto vrijeme uključeni

u projekt, a usluga osobne asistencije može trajati najduže 24 mjeseca, četvero korisnika je sudjelovanje u projektu završilo 2. studenoga 2018., nakon čega je otpočeo novi projekt *AsistentOS II* u koji su trenutno uključena četiri „stara“ korisnika. Sedmero potpuno novih korisnika bit će uključeno od 1. siječnja 2019. Troje korisnika bit će u „starom“ projektu do kraja ožujka 2019., nakon čega se i oni uključuju u taj novi projekt koji će ovaj put za sve korisnike – 14 iz UPiT-a i 5 iz UDGOS – završiti 31. listopada 2020. Čini se zbrkano, komplicirano, a vjerujte da doista tako i jest.

UPiT-ovci su i ove godine organizirano sudjelovali na svjetskoj manifestaciji *Wings for Life World Run*, a kojoj je cilj prikupljanje sredstava za pronalazak lijeka koji će ublažiti posljedice ozljeđivanja leđne moždine. Zadar je hrvatski predstavnik ove manifestacije, a UPiT je sudjelovao po peti put zaredom. Svi članovi su bili pozvani sudjelovati, a prikupljena sredstva su bila raspodijeljena proporcionalno

svakom korisniku (putni troškovi i troškovi smještaja u hotelu). Projekt je realiziran u potpunosti i za njega su donatorima (Grad Osijek, Osječko-baranjska županija, nekoliko JLS, nekoliko predstavnika realnog sektora) već podnesena izvješća.

U udruzi imamo nekoliko strastvenih ribolovaca. UPiT ih je u posljednjih nekoliko godina slao na ribolovna natjecanja s kojih su u pravilu donosili

županija. Njegov cilj je bio poticanje na boravak u prirodi i prakticiranje jedne nove filozofije življenja. Projekt je realiziran u potpunosti i za njega su donatorima već podnesena izvješća. Osim donatora, u realizaciji projekta sudjelovao je Hrvatski Crveni križ, Društvo Crvenog križa Darda sa svojim volonterima te postavljanjem šatora kao mogućeg zaklona od kiše.

trofeje i priznanja. Po uzoru na ta natjecanja UPiT je realizirao projekt pod nazivom *Tko peca – zlo ne misli*, koji je osim završne manifestacije – ribolovnog natjecanja, obuhvatio i niz edukacija u svrhu promoviranja ovoga opuštajućeg sporta. Projekt su financirali Grad Osijek i Osječko-baranjska

Nova prilika je projekt osposobljavanja za zanimanja u ugostiteljstvu marginaliziranih skupina pa i osoba s invaliditetom, financiran iz ESF-a. Projekt je bio zamišljen kao nešto posve drugo. Međutim, nakon niza izmjena prvobitno planiranog natjecanja, planiranu ideju nismo mogli uobličiti u projekt i

prijaviti ga na ovaj natječaj. Da višemjesečni trud ne bi propao, projekt je ipak prijavljen, ali u fokusu nema primarno osobe s vrstom invaliditeta kojom se u udruzi bavimo. Osim koristi za zajednicu, projektom se ostvaruje dodatno iskustvo u provedbi ESF projekta, novo zapošljavanje, suradnja i

doista to – nepromišljeno ponašanje. Već više od 10 godina gostujemo u OŠ Jagoda Truhelka. Ured UPIT-a radi svakodnevno (pon. – pet.) u vremenu od 10:00 do 14:00 sati, osim u situacijama sprječivosti aktivista radi osobnih razloga ili prisustvovanja sastancima, edukacijama, službenim

afirmacija u zajednici, što također nije bezvrijedno i zanemarivo.

UPIT obilježava važne datume. Već tradicionalno sudjelujemo u manifestaciji koju organizira Grad Osijek povodom Dana zdravlja. Povodom međunarodnog Dana osoba s invaliditetom u osječkim osnovnim školama održavamo naše predavanje *Rizično ponašanje kao uzrok nastanka invaliditeta*, kojim želimo prevenirati invaliditet kojemu je uzrok

putovanjima i slično. Broj službenog mobitela javno je dostupan i izvan radnog vremena UPIT-a (098 18 94 315), a javno je dostupna i e-mail adresa putem koje je moguća komunikacija o svim temama vezanima za udruhu i članstvo: upit@upit-os.hr. Također, UPIT i nadalje obavještava članstvo i javnost o radu i aktivnostima putem službenih *web* i *Facebook* stranica udruhu: <http://upit-os.hr/>, *Upit – Osijek*, *Osobni asistent*, *Nova prilika*.

Profil socijalnog poduzetnika u organizacijama civilnog društva

Tekst: doc. dr. sc. Ivana Marić

Organizacije civilnog društva igraju važnu ulogu u svakom društvu. Ove organizacije jačaju pozicije određenih društvenih skupina – grupe građana koje zastupaju ili zagovaraju određena prava, potrebe ili interese koji nisu na zadovoljavajući način riješeni od strane države. Danas je u hrvatskom društvu mnogo takvih organizacija koje imaju primarno neprofitni karakter, stvaraju društveni kapital, koheziju te promiču određene građanske vrednote: društvenu angažiranost, transparentnost, otvorenost, volontiranje, društvenu odgovornost, solidarnost, demokraciju te pozitivan stav prema radu i učenju te međusektorskoj suradnji. Organizacije civilnog društva karakterizira neprofitnost, što znači da one nisu utemeljene da stvaraju profit, već ispunjavaju određenu društvenu svrhu, tj. misiju, gdje je socijalna dimenzija značajno jača od ekonomske usmjerenosti.

Takve organizacije postoje u svim područjima, od kulture, zdravstva, obrazovanja do sporta, odnosno one mogu biti međunarodnog, humanitarnog ili užeg stručnog karaktera itd. Ovdje spadaju različite udruge, sindikati, ali i zadruge, zaklade i slične organizacije koje se primarno razlikuju po specifičnoj misiji koju provode, a drugo po uspješnosti,

tj. ostvarenom društvenom utjecaju. Organizacije civilnog društva u Hrvatskoj su vrlo aktivne te posljednjih dvadesetak godina vrlo zauzeto rade na jačanju svijesti o potrebi osnaživanja neprofitnih organizacija koje omogućavaju da društvo bude zdravo i uravnoteženo.

Međutim, problematika upravljanja organizacijama civilnog društva otvara mnoga pitanja jer dotiče brojne teme poput društvene odgovornosti, učinkovitosti, financiranja, ali i praćenja rezultata, suradnje i volontiranja. Inicijatori koji pokreću različite projekte unutar područja socijalnog poduzetništva socijalni su poduzetnici koji ulažu svu svoju energiju i strast spram određene ideje te pokreću druge ljude i organizacije da ulože svoje znanje, vrijeme i potrebne resurse za ostvarenje društvene misije. Socijalni poduzetnik je aktivan građanin koji reagira na potrebe u okolini, djeluje i ostvaruje rezultate pokrećući akcije, poslovne pothvate i mijenja društvo nabolje. To je osoba koja ideje pretvara u konkretne akcije, onaj koji formira tim, motivira, usmjerava i ostvaruje rezultate te postiže određene društvene ciljeve i time stvara određenu društvenu promjenu. On posjeduje zdravi nemir koji reagira na nepravdu, neučinkovitost i inertnost

unutar zadanih društvenih struktura. Upravo su tako nastale brojne udruge, primjerice brojna kulturna i sportska društva, socijalne samoposluge, pučke kuhinje, braniteljske zadruge i drugi koji provode različite akcije koje čine možda male, ali bitne promjene u životima pojedinaca i ugroženih, ranjivih društvenih skupina.

Tako je socijalni poduzetnik ključni akter unutar prostora socijalnog poduzetništva. Pokušajmo definirati osnovne pojmove koji su važni za upravljanje organizacijama civilnog društva, što podrazumijeva socijalne inovacije, socijalno poduzetništvo i socijalnog poduzetnika.

SOCIJALNI PODUZETNIK – osoba koja uočava prilike gdje drugi vide probleme i poteškoće, poduzima akcije da unaprijedi neke segmente društva stvarajući nove društvene vrijednosti, na inovativan način povezuje poslovne tehnike

SOCIJALNO PODUZETNIŠTVO – opisuje pojam koji želi objediniti društvenu dimenziju zauzetosti za unaprjeđenje nekog područja od životne važnosti ljudima s poduzetničkim stavom karakterističnim za profitne organizacije

SOCIJALNE INOVACIJE – inovativne aktivnosti i usluge čija je svrha ispunjavanje socijalne potrebe i koje pretežno razvija organizacija čije su primarne svrhe socijalne

Za uspješno provođenje rezultata odnosno postavljenih ciljeva, tj. misije potrebno je poznavati sve elemente djelovanja unutar civilnog društva, tj. neprofitnog sektora koji podrazumijeva određena pravila, strukturu i logiku koja je bitno drugačija od djelovanja profitnog sektora. To podrazumijeva istu profesionalnost, ozbiljnost i odgovornost u poslovanju te stremljenje prema inovacijama, izvrsnosti i konstantnom učenju za sve zaposlene, volontere i ostale. Na sljedećem prikazu pogledajmo karakteristike socijalnog poduzetnika koje ga čine prikladnim za uspješno ostvarivanje uloge u provođenju misije organizacija civilnog društva. Prikaz: Profil osobe socijalnog poduzetnika

- usmjeren na određenu društvenu misiju
- autentičan vođa
- energičan i odlučan
- uspješno potiče i usmjerava svoj tim
- rješava konflikte
- emocionalno stabilan

- ustrajan i predan ostvarivanju organizacijskih ciljeva
- okuplja i vodi uspješan tim
- osnažuje i razvija ljude u organizaciji
- etičan
- dobar slušač i vješt u komunikaciji
- odgovoran za rezultate
- snalažljiv i pronicljiv
- zauzima se za dobrobit svoje lokalne zajednice

Socijalni poduzetnik je dakle energična osoba koja je vizionar, nemirna duha, osjetljiva na nepravdu, idealist, ali u isto vrijeme i osoba od akcije koja pokreće stvari i stvara promjene, onaj koji ne odustaje i ne miri se s neuspjehom. Vješt je u pregovorima, dobar komunikator i osoba koja zna slušati ljude, on je autentični vođa koji živi svoja uvjerenja, zato ga zaposlenici i volonteri slijede jer vodi primjerom. Često je značajan dio rada socijalnih poduzetnika volonterski jer vjeruju u rad svojih organizacija i ako ga obavljaju u cijelosti ili dijelom besplatno, to ne umanjuje njihovu stručnost i rezultate. Odgovoran socijalni poduzetnik stalno uči, razvija se, kao što omogućava ljudima u organizaciji da kroz usavršavanja i edukaciju jačaju organizacijske kompetencije i postaju svakim danom sve bolji. To je osoba koja stavlja organizacijske ciljeve prije vlastitih te vodi poslovanje transparentno, odgovorno i profesionalno. U zaključku možemo sažeti sljedeće: osoba socijalnog poduzetnika ključna je za ostvarivanje projekata socijalnog poduzetništva, on je inicijator, pokretač, odgovorna osoba koja je zadužena da okupi kvalitetne ljude koji će zajedno s njim iznijeti programe organizacije i ostvariti pozitivne društvene promjene u lokalnoj zajednici.

Zadovoljstvo osoba s invaliditetom s propisanim invalidskim kolicima te uslugom dobivanja invalidskih kolica u Hrvatskoj

Izveštaj istraživanja

Beč, lipanj 2018.

Autori: Siniša Štefanac^{1,2} Igor Grabovac³ i Sofi Fristedt⁴

¹ Ludwig Boltzmann Society – Rheumatoid Cluster for Arthritis and Rehabilitation

² Institute for Outcomes Research, Centre for Medical Statistics, Informatics and Intelligent Systems, Medical University of Vienna, Austria Adresa za dopisivanje: sinisa.stefanac@meduniwien.ac.at

³ Department of Social and Preventive Medicine, Center for Public Health, Medical University of Vienna, Vienna, Austria

⁴ ARN-J Aging Research Network – Jönköping, Department of Rehabilitation, Jönköping University, School of Health and Welfare, Sweden

Uvod

Istraživanje je imalo za cilj utvrditi zadovoljstvo korisnika invalidskih kolica s izdanim invalidskim kolicima i uslugama izdavanja invalidskih kolica u Hrvatskoj. Istraživanje presječnog tipa („cross-sectional study design“) provedeno je uz pomoć internetske platforme među članovima Hrvatskih udruga paraplegičara i tetraplegičara (HUPT). Ukupno je 115 ispitanika sudjelovalo u ovom istraživanju. Od tog broja jedanaest je ispitanika bilo isključeno, od čega devetero nije moglo samostalno upravljati svojim invalidskim kolicima ili je zahtijevalo maksimalnu pomoć, dok preostala dva ispitanika nisu više koristila invalidska kolica. Sto i četiri ispitanika je uključeno u analizu koristeći neparametrijsku statistiku. Srednje vrijednosti i standardne devijacije identificirane su u slučaju normalne raspodjele, a kvalitativne varijable prijavljene su kao učestalost, postotak, medijan i raspon. Razlike u učestalosti kategorijskih varijabli određene su testom Chi² za neovisnost zajedno s Fisherovim točnim testom i Bonferroni ispravkom. Sve p vrijednosti ispod 0,05 smatrane su statistički značajnim. Statističke analize provedene su pomoću SPSS 21.0 statističkog programa. Očekuje se da će detaljniji rezultati ove studije biti objavljeni u znanstvenim publikacijama. Svi upiti vezani uz ovu studiju trebaju biti upućeni

na adresu autora Siniše Štefanca (sinisa.stefanac@meduniwien.ac.at).

Kriteriji za uključivanje u ovu studiju bili su sljedeći: korisnici invalidskih kolica stariji od 18 godina, imaju bilo kakav tjelesni invaliditet u trajanju od najmanje jedne godine, upotrebljavaju bilo koju vrstu invalidskih kolica barem 3 mjeseca nakon ozljede/onesposobljenosti, sposobni su samostalno ili s minimalnom do umjerenom pomoći kretati se u svojim invalidskim kolicima te dobro poznaju hrvatski jezik.

Za potrebe ove studije stvoren je upitnik koji se sastojao od 80 pitanja podijeljenih u tri dijela. U prvom dijelu ispitivalo se zadovoljstvo korisnika s trenutačnim invalidskim kolicima te uslugom dobivanja invalidskih kolica. U drugom dijelu ispitivale su se aktivnosti svakodnevnoga života kao što su samostalnost i važnost, ali i očekivanja od drugih ljudi, dok su se u trećem dijelu prikupljali sociodemografski podatci ispitanika. Za ispunjavanje upitnika trebalo je oko 15 minuta te ga je bilo moguće zaustaviti i vratiti se na zadnje odgovoreno pitanje koliko je god puta bilo potrebno. Sociodemografski podatci ispitanika nalaze se u tablici 1.

Tablica 1. Socio-demografske i zdravstvene karakteristike sudionika/sudionica

Varijable		Učestalost n (%)
Spol	Muško	70 (67.3)
	Žensko	34 (32.7)
Dob	18-29 godina	12 (11.5)
	30-39 godina	31 (29.8)
	40-49 godina	31 (29.8)
	50-59 godina	22 (21.1)
	60 i više godina	8 (7.6)
Primarni uzrok invaliditeta	Ozljeda kralježnicne moždine	94 (90.4)
	Drugo	10 (9.6)
Mjesto stanovanja	Zagreb	40 (38.5)
	Veliki grad (od 50.001 do 500.000 st.)	23 (22.1)
	Grad (od 10.001 do 50.000 st.)	19 (18.3)
	Manje mjesto (od 5001 do 10.000 st.)	9 (8.7)
	Selo (do 5000 st.)	13 (12.5)
Vrsta stambenog objekta	Stan	60 (57.7)
	Kuća	43 (41.3)
	Dom za nemoćne	1 (1)
Bračno stanje	Živi s partnerom/partnericom	60 (57.7)
	Ne živi s partnerom/partnericom	44 (42.3)
Vrijeme trajanja invaliditeta	1-4 godine	26 (25)
	5-8 godina	26 (25)
	9 ili više godina	52 (50)
Vrsta invalidskih kolica	Manualna	86 (82.6)
	Električna	8 (7.7)
	Manualna i električna	9 (8.7)
	Kombinirana	1 (1)
Vrijeme trajanja upotrebe invalidskih kolica	3 mjeseca do 1 godine	4 (3.9)
	1-2 godine	4 (3.8)
	2-3 godine	10 (9.6)
	4-5 godina	13 (12.5)
	5 ili više godina	73 (70.2)
Upotreba invalidskih kolica u satima po danu	Do 5 sati	5 (4.9)
	6-8 sati	27 (26)
	9-12 sati	38 (36.5)
	13-18 sati	30 (28.8)
	19 sati ili više	4 (3.8)
Osjećaj sigurnosti kod korištenja invalidskih kolica	Da	67 (64.4)
	Ne	37 (35.6)
Ozljeda kod korištenja invalidskih kolica	Da	60 (57.7)
	Ne	44 (42.3)

Stručna sprema	NKV (nekvalificirani)	5 (4.8)
	SSS (srednja stručna sprema)	63 (60.6)
	VŠS (viša stručna sprema)	17 (16.3)
	VSS (visoka stručna sprema)	19 (18.3)
Mjesečni prihodi	Bez prihoda	2 (1.9)
	Do 3000 HRK	26 (25)
	Između 3001 i 5000 HRK	33 (31.7)
	Između 5001 i 8000 HRK	26 (25)
	Više od 8000 HRK	17 (16.3)
Zaposlenost	Zaposlen/-a / školuje se	29 (27.8)
	Nezaposlen/a	36 (34.6)
	U mirovini	39 (37.5)

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da zadovoljstvo s karakteristikama invalidskih kolica kao što su udobnost, dimenzije, funkcionalnost i izdržljivost omogućava ispitanicima bolju uključenost u za njih važne aktivnosti svakodnevnoga života, a također povećava i osjećaj sigurnosti prilikom korištenja invalidskih kolica. Ispitanici zadovoljni karakteristikama invalidskih kolica također su bili više angažirani u aktivnostima svakodnevnog života od sudionika koji nisu bili zadovoljni. Značajno sudjelovanje je pronađeno u sljedećim aktivnostima: kupanje/tuširanje, obavljanje transfera, vršenje nužde, pripremanje hrane, hranjenje i obavljanje kućanskih poslova.

Većina ispitanika bila je zadovoljna sa svim karakteristikama invalidskih kolica kao što su jednostavnost upotrebe (n=81; 78%), udobnost (n=69; 66%), dimenzije (n=84; 81%), mogućnost prilagođavanja dijelova na invalidskim kolicima (n=64; 62%), funkcionalnost i izdržljivost (n=80; 77%). Najznačajnija statistička važnost je pronađena kod udobnosti. Korisnici koji su koristili invalidska kolica kraće od 5 godina bili su više nezadovoljni s udobnosti svojih invalidskih kolica u usporedbi s onima koji su ih koristili duže od 5 godina.

Stručna procjena i postupak selekcije invalidskih kolica

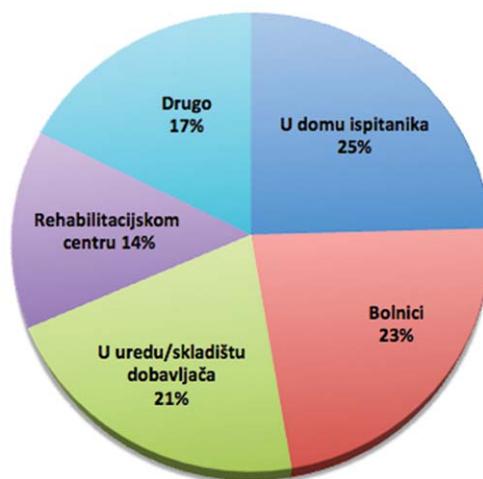
U stručnoj procjeni za dobivanje invalidskih kolica sudjelovalo je 55% (n=57) ispitanika od kojih je većina bila zadovoljna (n=51, 90%) s izvršenom procjenom. Procjenu je većinom radilo nemedicinsko osoblje kao što su tehničari i prodavači invalidskih kolica, dok su od medicinskih stručnjaka liječnici specijalisti fizikalne medicine i rehabilitacije bili najviše angažirani.

Nemedicinsko osoblje posvetilo je puno više vremena procjeni nego medicinsko osoblje. Oni su

također uključivali više područja u procjenu, kao što su odabir invalidskih kolica, izbor jastuka za sjedenje, oslobođenje pritiska kod sjedenja, mišićni tonus i snaga te razne druge mogućnosti opcija na invalidskim kolicima. Također, u usporedbi s medicinskim osobljem, nemedicinsko osoblje je više procjenjivalo mogućnosti transporta unutar zajednice te aktivnosti svakodnevnoga života kao što su samozbrinjavanje, produktivne aktivnosti i aktivnosti slobodnog vremena.

Ispitanici su se više osjećali sigurnije koristiti invalidska kolica nakon što je stručnu procjenu napravilo nemedicinsko osoblje. U usporedbi s medicinskim osobljem, nemedicinsko osoblje je više uključivalo ispitanike u postupak odabira invalidskih kolica od kojih je većina (n=49, 86%) bila zadovoljna.

Ispitanici koji su bili uključeni u selekciju invalidskih kolica također su nakon dostave invalidskih kolica iskazali veće zadovoljstvo s udobnosti i dimenzijama kao što su širina, dubina i veličina.

Slika 1: Podjela mjesta održavanja procjene invalidskih kolica

Isprobavanje invalidskih kolica

Rezultati studije ukazuju da je od ukupnog broja ispitanika koji su sudjelovali u studiji samo njih 30 (29%) imalo priliku isprobati jedna ili više invalidskih kolica, od čega je njih 80% (n=24) bilo zadovoljno s ponuđenim invalidskim kolicima te je na kraju većina njih i takva ista dobila (n=23, 77%).

Ispitanici koji su primili ista invalidska kolica, koja su imali mogućnosti i iskušati, bili su više zadovoljni s funkcionalnosti i izdržljivosti novih invalidskih kolica nego što su to bili ispitanici koji nisu sudjelovali u ovom procesu.

Edukacija o invalidskim kolicima i trening vještina

Manje od 50% ispitanika (n=45, 43%) primilo je edukaciju o invalidskim kolicima koja je uključivala i trening vještina koje su potrebne za korištenje invalidskih kolica, od čega je većina ispitanika bila zadovoljna (n=40, 89%). Ispitanici koji su bili uključeni u edukaciju i trening vještina izjavili su kako se osjećaju sigurnije prilikom korištenja invalidskih kolica nego ispitanici koji nisu bili uključeni u ove procese.

Edukacija je najčešće bila napravljena od strane nemedicinskog osoblja i trajala je u prosjeku manje od 15 minuta. Kod 40% ispitanika (n=18) edukacija je bila napravljena u domu ispitanika, od kojih se većina počela osjećati sigurnije koristiti invalidska kolica unutar svojeg doma.

Proces prilagođavanja invalidskih kolica vlastitim potrebama, popravci i održavanje

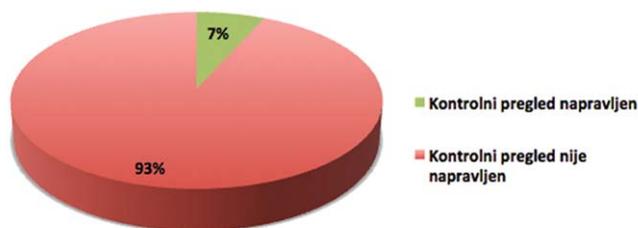
Kod najvećeg broja ispitanika (n=60, 58%) procjenitelj odnosno dostavljač nije prilagodio invalidska kolica potrebama korisnika. Kod ispitanika gdje je proces prilagodbe bio napravljen (n=44, 42%), većina je bila zadovoljna (n=38, 86%).

Gotovo 80% ispitanika trebalo je barem jedanput popraviti svoja invalidska kolica, u kojih je većina bila zadovoljna (n=65, 80%). U više od 60% ispitanika popravke su najčešće radili skrbnici, partneri, djeca, prijatelji ili su ispitanici sami radili popravke.

Kontrolni pregled

Priloženi dijagram pokazuje kako je od 104 ispitanika koji su sudjelovali u ovoj studiji, manje od 10% (n=7) ispitanika sudjelovalo u kontrolnom pregledu

vezanom uz upotrebu invalidskih kolica, sigurnost i održavanje. U tih sedam ispitanika medicinsko osoblje je napravilo kontrolni pregled.

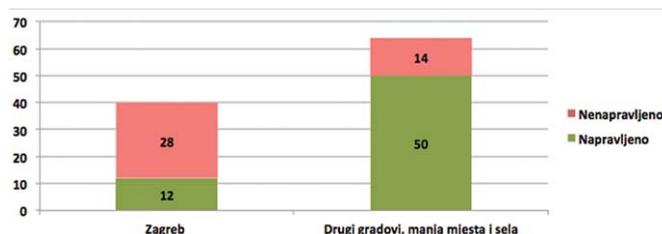
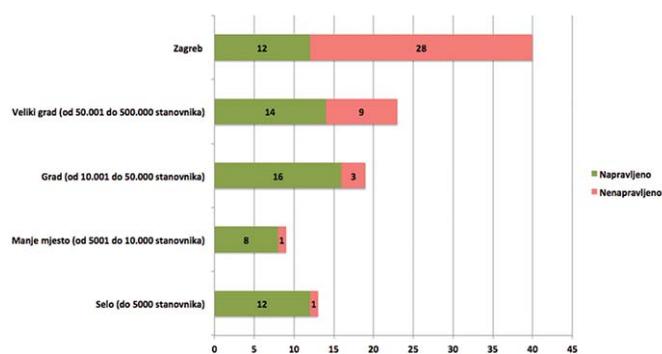

Slika 2: Raspodjela napravljenog i nenapravljenog kontrolnog pregleda među ispitanicima

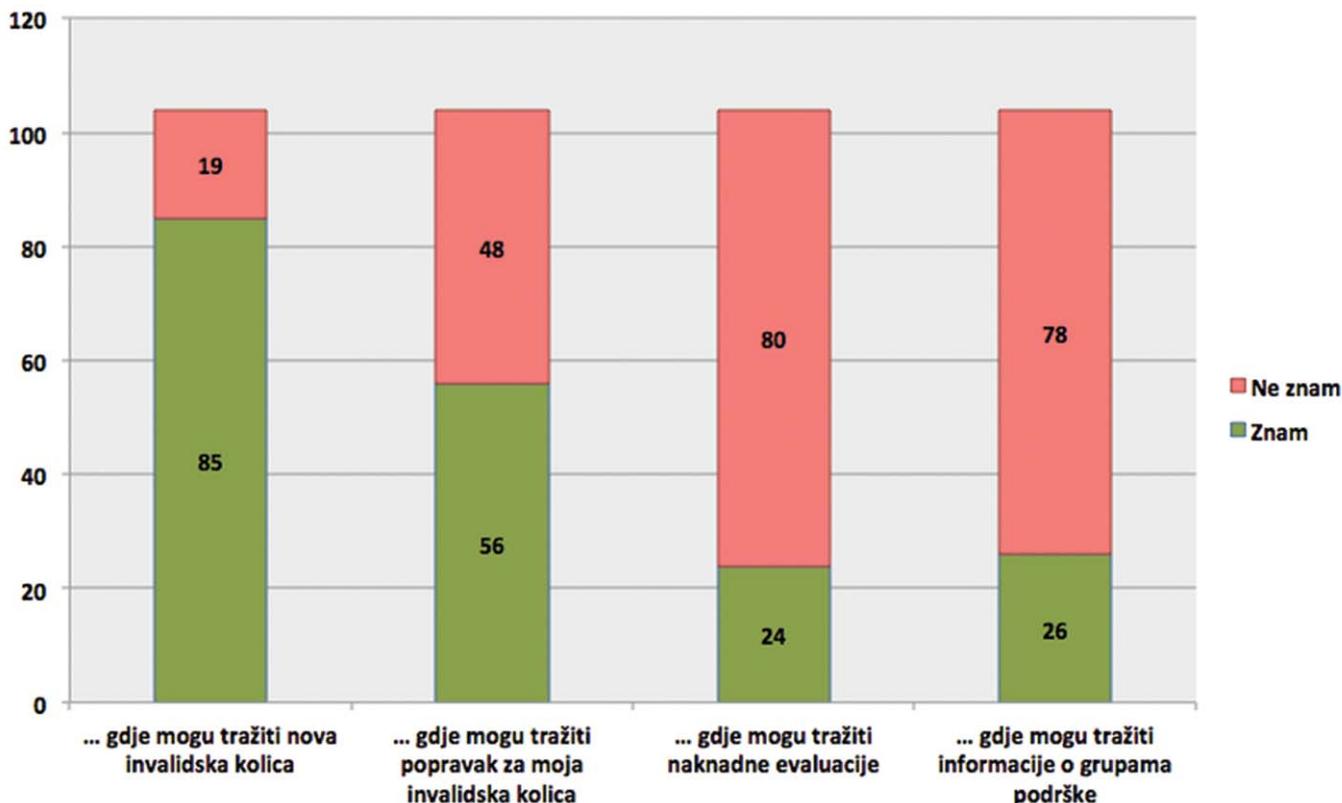
Prilagođavanje stambenog prostora te upoznatost s uslugama invalidskih kolica u lokalnim zajednicama ispitanika

U 60% (n=62) ispitanika, stambeni je prostor bio prilagođen njihovim potrebama, od kojih je većina ispitanika (n=54, 87%) izjavila kako se osjećaju sigurnije koristiti svoja invalidska kolica unutar svojega stambenog prostora.

Preinake koje su najčešće bile napravljene unutar stambenog prostora su instalacija rampe, izravnavanje ulaza u prizemlju te instalacija vanjskog lifta.

Slika 3 i 4: Raspodjela prilagođavanja stambenog prostora prema mjestu stanovanja

Slika 5: Upoznatost ispitanika unutar vlastite zajednice s uslugama za dobivanje invalidskih kolica, popravcima, naknadnim evaluacijama te informacijama o grupama podrške

Zaključak

Rezultati ove studije upućuju na to da zadovoljstvo s dimenzijama i udobnosti invalidskih kolica omogućuje sudionicima da se više uključe u aktivnosti svakodnevnoga života te povećava osjećaj sigurnosti kod korištenja invalidskih kolica. Također, ispitanici koji su bili uključeni u proces procjene i selekcije invalidskih kolica, kao i u edukaciju odnosno trening vještina potrebnih za korištenje invalidskih kolica te su bili zadovoljni sa spomenutim procesima, izrazili su veći osjećaj sigurnosti prilikom korištenja svojih invalidskih kolica.

Unatoč ovim pozitivnim rezultatima, mnogi sudionici nisu bili uključeni u neke ili sve dijelove procesa odabira invalidskih kolica, što se negativno odražava na njihovu izvedbu aktivnosti u svakodnevnom životu, osjećaj sigurnosti prilikom korištenja invalidskih kolica, zadovoljstvo karakteristikama invalidskih kolica te uslugama za dobivanje i održavanje invalidskih kolica.

Iako su mnogi sudionici bili zadovoljni karakteristikama invalidskih kolica, rezultati otkrivaju nedostatak utvrđenih smjernica i prakse u ustanovama za pružanje usluga stručne procjene i dobivanja

invalidskih kolica u Hrvatskoj. To se osim stručne procjene odražava i na proces selekcije invalidskih kolica i probnu opremu, trening vještina invalidskih kolica, isporuku i montažu tj. prilagođavanje invalidskih kolica korisniku, popravke i redovite kontrole. Naši rezultati ukazuju na to da se pružatelji usluga invalidskih kolica u Hrvatskoj ne pridržavaju međunarodnih smjernica najboljih praksi. Radni terapeuti trebaju postati redoviti članovi multidisciplinarnih timova za invalidska kolica i raditi što je više moguće s korisnicima invalidskih kolica u njihovom stvarnom okružju kako bi se poboljšale ili barem održale vještine koje su potrebne za obavljanje aktivnosti svakodnevnoga života.

Daljnja istraživanja trebala bi se provesti u područjima sa samim procjeniteljima te poticati odgovarajuće obrazovanje procjenitelja, ali i korisnika vezano uz posturu i mobilnost. Obrazovni se naponi trebaju usmjeriti na postojeće usluge dobivanja i održavanja invalidskih kolica kako bi se povećala njihova učinkovitost i dobrobit korisnika invalidskih kolica uz obvezno praćenje praktičnih smjernica utemeljenih na dokazima odnosno zlatnim standardima prakse.

**ANALGETSKI
GEL**

**EFEKT
HLAĐENJA**

**za
OPORAVAK
nakon
SPORTSKIH
OZLJEDA**

ORIGINAL

- ✓ Originalni kanadski gel s mentolom s efektom hlađenja
- ✓ Privremeno ublažava manje bolove u mišićima
- ✓ Za osobe svih dobnih skupina, rekreativce i sportaše
- ✓ Za oporavak nakon sportskih i drugih ozljeda

U SVIM LJEKARNAMA I DROGERIJAMA

a Tavankutska 2a t +385 1 6600 892 f +385 1 6601 553 c +385 91 6600 892 e info@biska.hr w www.biska.hr

Motorna vozila posebno prilagođena za prijevoz osoba s invaliditetom

Preuzeto: Središnji državni portal (<https://gov.hr/>)

Motorna vozila posebno prilagođena za prijevoz osoba s invaliditetom nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila.

Motornim vozilom posebno prilagođenim za prijevoz osoba s invaliditetom smatra se:

- motorno vozilo koje je prilagođeno na način da u njega invalidska kolica ili drugo srodno ortopedsko pomagalo namijenjeno prijevozu i transportu (npr. posebno izrađena stolica, krevet ili ležaj) mogu ući putem rampe ili lifta i u koje je ugrađen mehanizam za njihovo pričvršćivanje radi osiguranja stabilnosti. Za ova motorna vozila nije potrebno ishođenje posebnog rješenja, odnosno takva se motorna vozila uvijek smatraju motornim vozilima koja nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila. Iznimno, ako to traži tijelo nadležno za registraciju motornih vozila, od nadležnog carinskog ureda može se ishoditi potvrda da motorno vozilo (kao motorno vozilo posebno prilagođeno za prijevoz osoba s invaliditetom) nije predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila.
- motorno vozilo za koje je rješenjem nadležnog carinskog ureda utvrđeno da ispunjava uvjete iz Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila.

Za ova motorna vozila nije potrebno ishođenje posebnog rješenja, odnosno takva se motorna vozila uvijek smatraju motornim vozilima koja nisu

predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila.

Iznimno, ako to traži tijelo nadležno za registraciju motornih vozila, od nadležnog carinskog ureda može se ishoditi potvrda da motorno vozilo (kao motorno vozilo posebno prilagođeno za prijevoz osoba s invaliditetom) nije predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila.

Motorna vozila za koja je rješenjem nadležnog carinskog ureda utvrđeno da ispunjavaju uvjete iz Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila

Motornim vozilima posebno prilagođenim za prijevoz osoba s invaliditetom (osim motornih vozila koja su prilagođena na način da u njih invalidska kolica ili drugo srodno ortopedsko pomagalo namijenjeno prijevozu i transportu (npr. posebno izrađena stolica, krevet ili ležaj) može ući putem rampe ili lifta i u koje je ugrađen mehanizam za njihovo pričvršćivanje radi osiguranja stabilnosti) smatraju se i motorna vozila za koje je rješenjem nadležnog carinskog ureda utvrđeno da ispunjava uvjete iz Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila, i

- čija se tehnička prilagodba odnosi na:
 - upravljački mehanizam koji je posebno prilagođen za upravljanje od osoba s invaliditetom od najmanje 80% tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta ili

- prilagodbu mehanizma za pričvršćivanje djece s težim smetnjama u razvoju
- čija prodajna cijena kao novog motornog vozila, odnosno čija tržišna cijena kao rabljenog motornog vozila na hrvatskom tržištu nije viša od 170.000 kuna, što ne uključuje vrijednost izvršenih prilagodbi (tržišnom cijenom se smatra vrijednost rabljenog motornog vozila na hrvatskom tržištu sa svim javnim davanjima, bez uključenog posebnog poreza)
- koje se stječe najviše jednom u pet godina i
- čija snaga motora nije veća od 110 kilovata (kW).

U postupku izdavanja rješenja status osobe s invaliditetom od najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta, odnosno djeteta s težim smetnjama u razvoju, utvrđuje se na temelju jednog od sljedećih dokumenata:

- rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje
- nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
- rješenja nadležnog Centra za socijalnu skrb.

Dijete s težim smetnjama u razvoju je dijete s težim tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili težom psihičkom bolesti zbog kojih takvo dijete ne može samostalno izvoditi aktivnosti primjerene djetetovoj dobi i koje ovisi o pomoći druge osobe, pri čemu je utvrđena prijerka potreba stalne pomoći i njege

druge osobe u punom opsegu, odnosno teži ili teški invaliditet. Djetetom se smatra osoba do navršenih 18 godina života.

Rješenjem nadležnog carinskog ureda utvrđuje se da:

- motornim vozilom (koji je posebno prilagođeno za upravljanje od osoba s invaliditetom od najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta) može upravljati osoba s invaliditetom od najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta i na čije ime se motorno vozilo mora registrirati ili
- motornim vozilom (čija se tehnička prilagodba odnosi na prilagodbu mehanizma za pričvršćivanje djece s težim smetnjama u razvoju) može upravljati roditelj ili skrbnik djeteta s težim smetnjama u razvoju i na čije ime se motorno vozilo mora registrirati.

Razumna prilagodba radnog mjesta i radnog okoliša te prilagodba opreme i sredstava za rad

Tekst: Darko Sobota, mag. ing. Reha tehnolog

Živimo u vremenu obilja, vremenu koje nam puno toga nudi, vremenu razvoja brojnih novih tehnologija kojima je cilj pojednostaviti nam svakodnevno funkcioniranje na poslu i kod kuće, ili kako to marketinški dobro zvuči - olakšati nam život. Međutim, to isto vrijeme od nas i mnogo očekuje te nam nameće sve više standarde koje je sve teže ispunjavati. Svi smo se nakon završetka školovanja bar jednom u životu susreli s izazovom zapošljavanja, izazovom traženja odgovarajućeg zaposlenja koje će nas profesionalno ispunjavati, izazovom kojem ćemo stečenim znanjima i sposobnostima znati odgovoriti i ispuniti tražene zahtjeve. Međutim, u času kad je izazov zaposliti se, u času kad ljudi odlaze u inozemstvo u potrazi za poslom i novim mogućnostima, osoba s invaliditetom se s pravom zapita: *“Kakve su moje šanse za*

zapošljavanje kad bez adekvatne tehnologije, koja je u današnje vrijeme dostupna, ali ne i financijski, ne mogu poslodavcu pokazati svoje potencijale i mogućnosti?” S druge strane, stanimo u cipele poslodavca i budimo iskreni, ako biramo između zapošljavanja osobe kojoj moramo nabaviti skupu tehnologiju kako bi bila u mogućnosti ravnopravno obavljati posao ili osobe kod koje nemamo dodatnih troškova pri zapošljavanju, zašto da se uopće izlažemo dodatnim troškovima i riziku? Odgovor s poslodavčeve strane možda je logičan, no ne nužno i ispravan. Pokazalo se da su osobe s invaliditetom lojalnije prema poslodavcu od osoba bez invaliditeta, a uz pravilno raspoređivanje i adekvatnu prilagodbu jednako radno učinkovite. S druge strane, ne iziskuju sve prilagodbe financijska ulaganja pa se tako uvjeti rada mogu prilagoditi

kliznim radnim vremenom, smještanjem radnog mjesta bliže prozoru radi boljeg izvora prirodnog svjetla ili bliže sanitarnom čvoru. Nekad je samo potrebno omogućiti bliže parkirno mjesto, a ponekad i omogućiti rad od kuće. Naravno, sve je ovo pod pretpostavkom da su takve prilagodbe moguće u odnosu na zahtjeve radnog mjesta, ali i individualnih potreba osobe. Međutim, što ako prilagodba ipak iziskuje dodatna financijska ulaganja? U tom slučaju osobe s invaliditetom ponovno nisu u ravnopravnom položaju s ostalima na tržištu rada.

Ovaj članak govori upravo o tome, o razumnoj prilagodbi, što je i što uključuje, što od nje očekivati, kako ju naručiti te u konačnici kolika su sredstva za njeno provođenje.

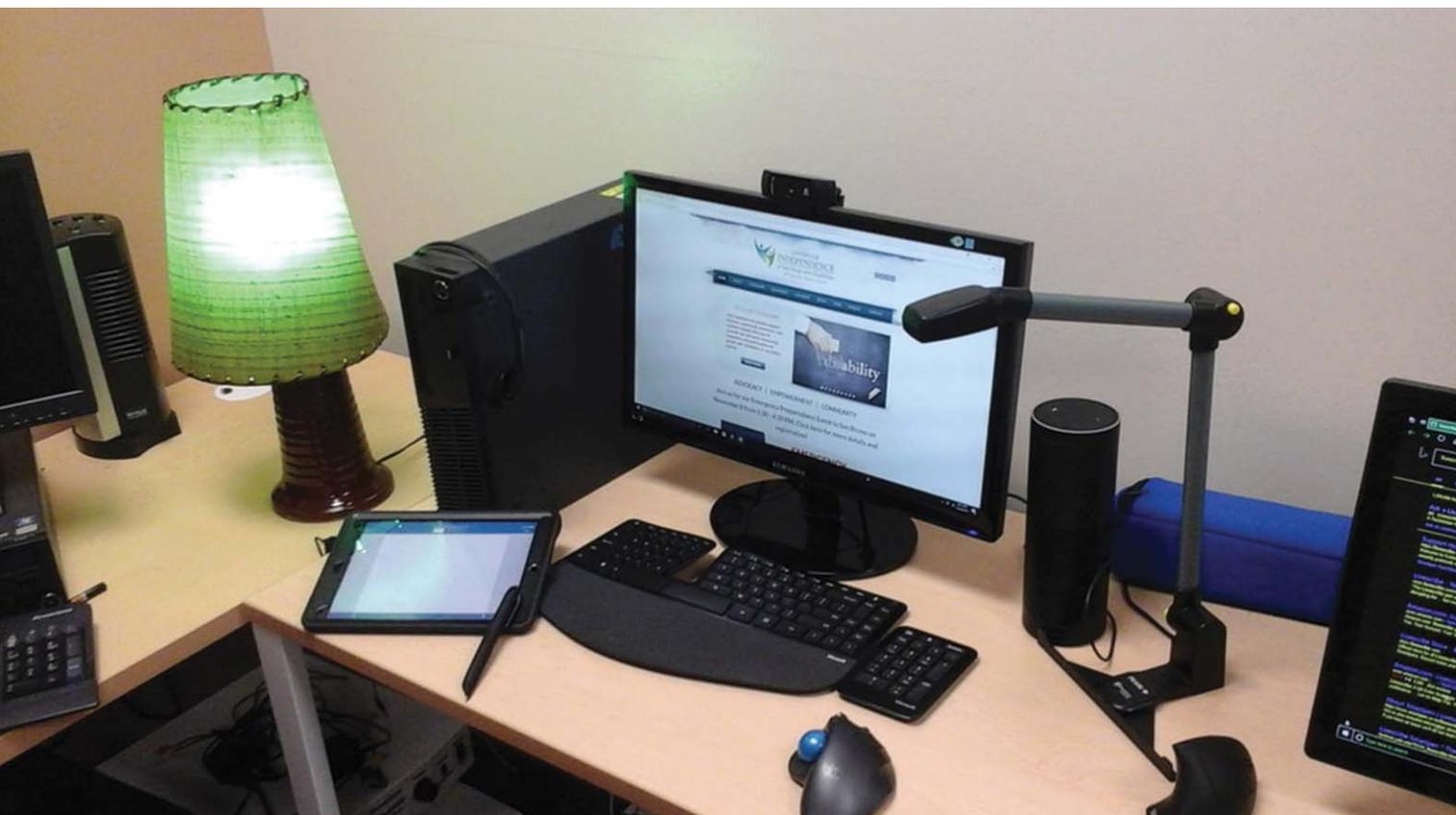
Prema konvenciji o pravima osoba s invaliditetom „razumna prilagodba znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju neproporcionalno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo ravnopravno uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na izjednačenoj osnovi s drugima.“ Razumna prilagodba je pojedinačna mjera prilagođena potrebama pojedine osobe, a ovisno o oštećenjima osobe, prilagodbe okoline mogu biti različite.

Prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN39/2018) te Pravilniku o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za

profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom (NN 75/2018) osobe upisane u očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom imaju pravo na sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesta (arhitektonska prilagodba) te prilagodbu uvjeta rada (tehnička prilagodba). Drugim riječima, prilagodba radnog mjesta je mjera za zapošljavanje i/ili zadržavanje osobe s invaliditetom u radnom odnosu, a cilj je prilagoditi uvjete rada i radnog okoliša te opremu i sredstva za rad osobi s invaliditetom te joj na taj način omogućiti veću radnu učinkovitost, izdržljivost i pouzdanost, sigurno obavljanje posla te razumnu prilagodbu kako bi posao mogla obavljati ravnopravno s ostalim kolegama.

Arhitektonska prilagodba odnosi se na prilagodbu radnog mjesta i radnog okoliša, a s ciljem uklanjanja arhitektonskih barijera te osiguranja nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti. Osobama se omogućava dostupnost svih prostorija potrebnih za ispunjavanje radnih zadataka, a primjer arhitektonske prilagodbe može biti rampa, gusjeničar, ugradnja rukohvata, dizala, vertikalno podizne platforme ili koso podizne sklopive platforme, prilagodba sanitarnog čvora i radnog prostora, taktilne staze za lakše kretanje osoba oštećena vida i slično.

Prilikom arhitektonske prilagodbe valja voditi računa o Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 78/2013) gdje su navedeni standardi

za olakšani pristup. Prilagodba radnog mjesta odnosi se na prilagodbu radnog prostora koji je već u funkciji obavljanja djelatnosti poslodavca, a poslodavac ne može ostvariti pravo na sufinanciranje troškova prilagodbe radnog mjesta osobe s invaliditetom za prilagodbe koje su izvršene prije ili su u tijeku u trenutku podnošenja zahtjeva.

Prema Pravilniku o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 75/2018) sufinanciranje troškova arhitektonske prilagodbe može ostvariti poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava, a kojoj je zbog vrste i težine invaliditeta potrebno prilagoditi radno mjesto u smislu uklanjanja arhitektonskih barijera. Pravo na sufinanciranje troškova arhitektonske prilagodbe ne mogu ostvariti tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti, tijela državne vlasti i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne službe, javne ustanove, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne

(regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima.

Tehnička prilagodba radnog mjesta podrazumijeva prilagodbu opreme i sredstava za rad, ovisno o radnom mjestu i specifičnim potrebama osobe s invaliditetom, kako bi osoba mogla samostalno, bez puno dodatnog naprezanja, uspješno obavljati radne zadatke. Primjer tehničke prilagodbe mogu biti različiti oblici asistivne tehnologije dostupni na tržištu: radni stol s mogućnošću regulacije visine, uredski namještaj izrađen po mjeri, poseban telefon, prilagođena tipkovnica i računalni miš, različita povećala, govorna jedinica i ostala informatička te slična tehnologija namijenjena slijepim i slabovidnim osobama.

Prilagodba uvjeta rada ne odnosi se na opremanje radnog mjesta koje je potrebno za obavljanje djelatnosti poslodavca, već isključivo na prilagodbu uvjeta rada u odnosu na vrstu i težinu invaliditeta zaposlene osobe s invaliditetom na konkretnom radnom mjestu.

Poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna

radionica i zaštitna radionica mogu ostvariti pravo na sufinanciranje troškova razumne prilagodbe uvjeta rada za zaposlenu osobu s invaliditetom, ako joj je radi vrste i težine invaliditeta potrebno tehničkom opremom prilagoditi radno mjesto.

Prema Pravilniku o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom trošak prilagodbe radnog mjesta odnosno uvjeta rada nadoknađuje se u visini stvarnih troškova prilagodbe, ali najviše do 40 osnovica za jednu osobu s invaliditetom što u času pisanja ovog članka iznosi 137.592,00 kn po prilagodbi. Također, poslodavac koji je ostvario pravo na sufinanciranje troškova prilagodbe uvjeta rada ne smije otkazati ugovor o radu osobi s invaliditetom za koju je ostvario ovaj poticaj prije proteka 24 mjeseca od dana kada su odobrena sredstva isplaćena, osim u slučaju otkaza zbog skrivljenog ponašanja radnika. Po isteku navedenih 24 mjeseca poslodavac ima pravo na novu prilagodbu za istu osobu.

Početak ostvarivanja prava na sufinanciranje troškova prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada započinje slanjem narudžbenice nadležnom Centru za profesionalnu rehabilitaciju (Osijek, Rijeka, Split i Zagreb) s odabranom uslugom 9. Izrada plana prilagodbe radnog mjesta i radnog okoliša (arhitektonska prilagodba), te potrebne prilagodbe opreme i sredstava za rad (tehnička prilagodba) iz Standarda usluga profesionalne rehabilitacije. Osoba s invaliditetom prvo dolazi u Centar za profesionalnu rehabilitaciju na rehabilitacijsku procjenu

koja uključuje pregled kod liječnika specijalista medicine rada, psihološko testiranje te razgovore s rehabilitatorom i socijalnim radnikom. Naknadno stručni radnici CPR-a odlaze na radno mjesto osobe s invaliditetom gdje provode analizu radnog mjesta te opservaciju rada osobe s invaliditetom. Na temelju prikupljenih podataka izrađuje se Plan prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada te se isti dostavlja Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (ZOSI-u) i naručitelju usluge. Izvještaj o provedenoj usluzi izrade plana prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada kojim je utvrđena potreba za prilagodbom radnog mjesta i/ili uvjeta rada temelj je za ostvarivanje prava na sufinanciranje troškova prilagodbe, a ZOSI odobrava i isplaćuje sredstva temeljem navedenog Nalaza i mišljenja o potrebnoj prilagodbi radnog mjesta. Naručitelj je dužan

pribaviti najmanje 3 valjane ponude za svaku stavku iz plana prilagodbe, a ZOSI odobrava najpovoljniju ponudu. Po izvršenoj uplati sredstava od strane ZOSI-a, naručitelj uplaćena sredstva namjenski troši na stavke iz ponuda. Arhitektonske radove izvode te opremu i sredstva za rad dobavljaju za to specijalizirana poduzeća od kojih naručitelj zatraži ponudu.

Vratimo se još jednom na početak teksta i postavimo isto pitanje: *“Kakve su moje šanse za zapošljavanje kad bez adekvatne tehnologije, koja je u današnje vrijeme dostupna, ali ne i financijski, ne mogu poslodavcu pokazati svoje potencijale i mogućnosti?”*. Rješenje, dakle, postoji! Ukoliko ste nezaposlena osoba s invaliditetom kojoj je potrebna razumna prilagodba radnog mjesta za ravnopravno obavljanje posla te ostvarenje vlastitih profesionalnih potencijala i radnih mogućnosti, obavijestite potencijalnog poslodavca o mogućnostima sufinanciranja prilagodbe jer on to možda ne zna, budući da mu taj podatak možda nije bio potreban. Neka to bude Vaš prvi projekt kod novog poslodavca – prezentiranje mogućnosti i ostvarivanje poticaja. Pokažite na startu poslodavcu

proaktivnost i zalaganje, jer poslodavci to cijene, takvi zaposlenici im trebaju, takve ljude žele imati pokraj sebe. Mogućnosti postoje, ponudite ih poslodavcu, pokažite vlastite potencijale i uz pomoć razumne prilagodbe. Sretno!

Kontakti:

Centar za profesionalnu rehabilitaciju „Osijek“

Tadije Smičiklasa 2, Osijek
Telefon: 031 208 308
e-mail: cpr@cpr.hr

Centar za profesionalnu rehabilitaciju „Rijeka“

Lošinjska 16, Rijeka
Telefon: 051 546 451
e-mail: info@cpr-rijeka.hr

Centar za profesionalnu rehabilitaciju „Split“

Sinjska 2, Split
Telefon: 021 240 340
e-mail: info@czprs.hr

Centar za profesionalnu rehabilitaciju „Zagreb“

Ilica 29, Zagreb
Telefon: 01 6461 230
e-mail: info@cprz.hr

ZOSI poticaji

Andrije Hebranga 4/I, Zagreb
Telefon: 01 6442 710 e-mail: info@zosi.hr

Radionica *Je li samostalnost kod osoba sa spinalnom ozljedom uvjetovana samo preostalim sposobnostima ili i osobnim stavom*

Tekst: Branka Bučević i Ines Ignjačić

Radionica na temu *Je li samostalnost kod osoba sa spinalnom ozljedom uvjetovana samo preostalim sposobnostima ili i osobnim stavom* održana je drugog dana Radnog vikenda. Nositeljica radionice je predsjednica HUPT-a Manda Knežević, uz psihologinje Branku Bučević i Ines Ignjačić.

Aktivno uključivanje sudionika radionice u raspravu potvrdilo je relevantnost teme za osobe sa spinalnom ozljedom. Cilj radionice bio je doći do odgovora zajedno s prisutnima te je izbjegnuta forma klasičnog predavanja, budući da su mišljenje i doprinos svakog pojedinca izuzetno značajni pri ovakvom konceptu radionice. Psihologinje su navele osobine ličnosti, podršku socijalne okoline te vještinu postavljanja ciljeva kao glavne skupine faktora koji utječu na pojedinčev stav prema osobnoj odgovornosti. Sudionici su definirali čimbenike kojima pripisuju uspješnost u participaciji u svakodnevnom životu. Istaknuli su kontrolu vlastitog življenja, važnost dijaloga u svakodnevnom životu i kvalitetu socijalnih odnosa. Tijekom izlaganja analizirani su primjeri dobre prakse kao i pojedini

izazovi s kojima se osobe sa spinalnom ozljedom suočavaju.

Sadržaji radionice mogu se koristiti u radu s osobama sa spinalnom ozljedom u svrhu osnaživanja pozitivne slike o sebi i jačanja osobnih kompetencija. Navedeni zaključci omogućit će članovima njihovih obitelji i stručnjacima bolje razumijevanje specifične problematike kao i poboljšanje i produbljivanje međusobne komunikacije.

Peer podrška kao glavna tema ESCIF-ovog kongresa

Tekst: Janko Ehrlich-Zdvořák

Europska federacija spinalno ozlijeđenih svake godine organizira kongres s određenom temom i svaki put u drugoj zemlji članici ESCIF-a. Ove godine kongres je održan u Pragu od 8. do 10. kolovoza.

Tema kongresa bila je *Peersupport*. Samo za objašnjenje – *peersupport* i *peercounselling* je ista stvar, no ipak, u posljednjih nekoliko godina pokušavaju se razlikovati ova dva pojma na način da se *peersupport* smatra (volonterskom) uslugom koju pruža organizacija osoba s invaliditetom sebi sličnima, bilo na pojedinačnoj ili grupnoj osnovi. *Peercounselling* je postao proskribiran, budući da se na Britanskim otocima *counselling* veže za državne institucije koje više-manje prisilno savjetuju svoje klijente ovisnike, tinejdžerske trudnice i delinkvente, socijalno neprilagođene, itd.

No, radove o *peer* podršci prezentirali su kao pozvana predavačica Lucy Robinson iz Stoke Mandevillea, gdje je zaposlena kao voditeljica servisa za *peer-led Patient Education Service*, te Christel van Leeuwen iz rehabilitacijskog centra De Hoogstraat u Utrechtu. Oba izlaganja su bila usmjerena na prednosti i slabosti ove vrste usluge te načine kako smanjiti rizike bez potrebe za gušenjem volonterskog rada *peercounselora* pretjeranom regulacijskom ili administrativnom politikom. Svoje iskustvo s *peer* podrškom prezentirali su zatim Frans Penninx iz Nizozemske, Kevin Schultes iz Njemačke, Anní Täckman iz Finske, Charlie Fraser iz Engleske te Janko Ehrlich-Zdvořák iz Hrvatske. Prema onome što smo mogli čuti, *peer* podrška organizirana je različito od zemlje do zemlje. U pojedinim zemljama imaju profesionalce i zaposlenike

za *peer* podršku novo ozlijeđenih, u drugima se usluge rade volonterski, a u nekima i volonterski i plaćene usluge *peer*counsellinga. Dakle, određenog najboljeg modela nema pa je fokus rasprave bio usmjeren na kvalitetu edukacije i pripremu *peer*counsellora – bilo da su volonteri ili zaposlenici – te na etičnost u radu i kako odrediti granice u odnosu *counsellor* – klijent.

Naravno da se nikome neće nametati određeni model; svima je jasno da u situaciji kad pojedine istočnoeuropske zemlje nemaju uopće bilo kakvu rehabilitaciju, teško je inzistirati na (formaliziranoj) usluzi *peer* podrške. Pogotovo kad se uzme u obzir do u sitničave detalje precizan program *peera* iz Njemačke ili, nešto manje, Engleske. Priličnu ulogu u svemu – kako to obično jest – igra novac pa su bogatije zemlje u stanju bolje platiti i samu uslugu *peera*, bilo da se radi o učestalosti kontakta, uvjetima i sadržaju sastanaka ili o plaćama *peersupportera*. No, kad se do srži ogole vrste i načini usluga, zapravo ne postoje razlike između hrvatskih i zapadnoeuropskih pristupa izvršenju, na što možemo biti prilično ponosni, jer ne samo da smo počeli s uslugom prije nego većina puno razvijenijih zemalja, već i sama usluga ni po čemu ne zaostaje u odnosu na druge. Ono što bi nama trebalo ipak biti u planovima za budućnost jest kako učiniti češćima naše odlaske u Varaždinske Toplice, a i to s većim brojem *peersupportera*.

Rad kongresa odvijao se dalje u dvije radionice. Prva radionica s temom *Za i o peer podršci i peer savjetovanju iz osobnih iskustava* (moderator psiholog Martin Jára), dok je druga radionica bila *brainstorming* za projekt *Uz malu pomoć svojeg prijatelja – mentorstvo za organizacije*

(moderatori Gunilla Ahrén i Janez Trdina).

U zadnjem dijelu kongresa raspravljano je plenarno o objema gore navedenim temama. Diskusija je temelj iz kojega će se napraviti zaključci koji će biti dostupni svim članicama na web stranici ESCIF-a. Drugoga dana kongresa održana je godišnja skupština na kojoj smo raspravljali o organizacijskim poslovima ESCI-a, proračunu, organizaciji kongresa iduće godine te prijemu novih članica u ESCIF. Nove zemlje kandidatkinje koje su postale članice i predstavile se na skupštini su Ukrajina i Grčka. Zahvaljujemo Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva na financijskoj podršci kojom je omogućena prezentacija naših iskustava i dostignuća te aktivno sudjelovanje na kongresu.

Na Radnom vikendu

Tekst: Ivana Čanak

Prvi vikend u listopadu obilježio je 19. po redu Radni vikend-seminar kojim na istom mjestu okupljamo naše članove, stručnjake raznih profila, predstavnike organizacija civilnoga društva i znanstvene zajednice i u konačnici donositelje odluka na lokalnoj i državnoj razini kako bi između ostaloga, ostvarili određene pomake u svemu onome što čini svakodnevnicu osoba sa spinalnim ozljedama. Ovoga puta mjesto događaja bile su Tuheljske Toplice, a kao središnju temu kojoj smo htjeli dati osobitu pozornost odabrali smo „Pristupačnost

građevina pod spomeničkom zaštitom i njihovih sadržaja“.Može li se činjenica da se objekt nalazi pod spomeničkom zaštitom koristiti kao objašnjenje u daljnjem održavanju barijera i samim time sprječavanju osoba s invaliditetom u sudjelovanju u kulturnom životu? U temu nas je uvela mr.sc. Lana Križaj, pročelnica Konzervatorskog odjela u Krapini upućujući prisutne na zakonodavni okvir koji regulira ovo područje i koji, kao što možete pretpostaviti, iznimno dopušta odstupanje od propisanih elemenata pristupačnosti. Pravobraniteljica

za osobe s invaliditetom Anka Slonjšak održala je izlaganje pod nazivom *Diskriminacija u dostupnosti usluga osobama s invaliditetom*.

Medicinsku perspektivu u ublažavanju zdravstvenih teškoća, ali i prihvaćanju osobne odgovornosti u prevenciji i procesu rehabilitacije dali su nam dr. Saša Moslavac, dr. Zvonimir Kejla i dr. Dubravko Huljev. Ne čudi što je prvi dio programa Radnog vikenda zbog zanimljivosti prezentiranih sadržaja bio obilježen i raspravom s mnogo pitanja i još više odgovora is savjeta. Marića Mirić, dopredsjednica Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske približila nam je preporuke Odbora za prava osoba s invaliditetom vezano uz primjenu Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom.

Drugi dio službenog programa dao je na izbor sudionicima u odabiru paralelnih radionica na kojima žele sudjelovati. Radionicu o peer counsellingu-podršci koju pružaju savjetnici iz osobnog iskustva i tako osnažuju novonastradale osobe vodili su Janko Ehrlich-Zdvořák, predsjednik udruge Spinalne ozljede Zagreb uz psihologa Josipa Friščića. Istovremeno, predsjednica Manda Knežević uz psihologinje Branku Bučević i Ines Ignjačić vodila je radionicu pod nazivom *Je li samostalnost kod*

osoba sa spinalnim ozljedama uvjetovana samo preostalim sposobnostima ili i osobnim stavom? Ivana Marić, docentica s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu održala je radionicu pod nazivom *Jačanje sposobnosti udruga i pojedinaca za upravljanjem* namijenjenu predstavnicima udruga u postizanju autentičnog vodstva u svojim organizacijama. Svoj doprinos Radnom vikendu dale su i Ljubica Lukačić, zastupnica u Hrvatskom Saboru i Mira Pekeč Knežević, zamjenica Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom koje su bile na raspolaganju za sva pitanja i prisutnih.

lako smo na *Radnom* vikendu, izvan službenog programa ništa manje važne trenutke čine zajednička druženja i nova poznanstva koja dodatno obogate sveukupni doživljaj - i baš zato vidimo se i sljedeće godine, 20.put!

Zahvaljujemo svim sponzorima i donatorima koji su nam omogućili ovaj seminar: Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnoga društva, Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ministarstvu zdravstva, Bauerfeindu, Jadran-Galenskom laboratoriju i Kirkomercu kao i medijima koji su široj javnosti prezentirali aktivnosti i značaj Radnog vikenda.

Ksenija Jukčić - frizerka koja osvaja srca

Razgovarala: Ana Pašalić

Rijedak je broj žena koje se, s vremena na vrijeme, ne vole prepustiti u ruke profesionalca. Frizerski salon, za većinu, predstavlja više od mjesta gdje nam sređuju frizuru, a ponajprije jer znamo da su sljedećih sat ili dva odvojeni samo za nas.

U nastavku donosimo intervju s našom članicom i izuzetno uspješnom frizerkom, Ksenijom Jukčić koja svojom maštom, kreativnošću i neprikosnovenim talentom u rukama čini čuda s kosom.

Ksenija Jukčić je udovica i majka dvoje djece, stradala je 1997. godine u prometnoj nesreći, a već 1998. godine vraća se na posao i nastavlja raditi. „Bilo je tu raznih prepreka, ali se nisam dala pokolebati“, dodala je Ksenija. Zajedno sa svojim kolegama prilagodila je svoje radno mjesto na takav način da su osmislili stolac koji je sastavljen od tri stolice.

Kada se uđe kod gospođe Ksenije u salon osjeti se toplina, radost i dobrodošlica, nema šanse da se ne vratite.

Biti frizerka je Vaš životni poziv ili?

Da, to je životni poziv, još od vrtića kada sam ošišala jednu cijelu vrtićku grupu. Naime, moja mama je bila frizerka tako da sam od malena bila okružena kosom, četkama i jednostavno sam zavoljela taj zanat. Stradala sam s 32 godine i nakon nesreće sam samo prilagodila radno mjesto i nastavila raditi. Moji klijenti su me čekali i bodrili i zahvaljujući tome osnažila sam svoju volju za oporavkom, jer teško je zanemariti to kada vas netko konstantno bodri i motivira za nastavak. Ne mogu reći kako je bilo lagano, trebalo mi je puno snage i energije, ali sam uspjela.

Ljudi imaju krivu percepciju o osobama s invaliditetom, vi ne smijete biti sretni, zadovoljni, jer je društvo naviklo da invalidi budu potišteni te da plaču nad svojom sudbinom, a ja nastojim tu sliku promijeniti i dokazati im da i nije sve tako sivo, da i mi živimo i radimo kao i prije ozljede.

Po vašem mišljenju što je najbitnije da se postane uspješan frizer?

Vi možete naučiti jedan dio, ali jedan dio morate imati u sebi, jer kosa je živa, mijenja se kroz godine. Moja prva iskustva u radu s kosom i percepcija nakon 32 godine staža jest ta da se kosa mijenja, a s njom i ljudi. Imam klijente koje šišam od 15. godine, još otkad sam bila učenica, i točno sam mogla opažati kako se kosa s godinama mijenja, ovisno o životnim situacijama, raspoloženju. Vi na kosi možete raspoznati i znakove nekih drugih bolesti i to je umijeće frizerstva. Shodno tomu rastete s klijentom.

Fan sam edukacija i kad god, idemo na edukaciju. Kod nas u salonu svakozašto ima svojezato. Klijente koji prođu fazu liječenja, čime im kosa oslabi, tretiramo biljnim sredstvima, jer dok sam bila mlađa nisam razmišljala da farbe i ostali tretmani sa sobom nose određenu štetnost. Ljudi ne razumiju što znači profesionalna boja i što je mas boja.

Ono što se kupuje po dućanima, ne možete znati tehničke detalje koje mi znamo i u tom smislu se trudimo biti najbolji i ponuditi svojim klijentima samo najbolje i prirodno.

Smatram da su to samo neki od preduvjeta da

postanete uspješni u frizerskom svijetu i da vas ljudi zapaze.

Aktivni smo i trudimo se biti primijećeni i zato posjećujemo i brojne revije.

Kako ljudi reaguju kad vide frizerku u invalidskim kolicima?

Ljudi su skeptični, ima ih koji sumnjaju pa ih pozovem da vide da radim jednako kao i svi ostali frizeri, ako ne i bolje. Imam sreću da imam dobar nastup, takva sam, volim ljude i svugdje se prilagodim i onda ih ujedno i šokiram kako se krećem, gestikuliram, kako ih volim i prihvatim jer je velik put u reintegraciji

i cijela priča je u interakciji. Zato što sam invalid ne znači da nužno trebam pomoć. Konstantno izazivam pozitivnu energiju i odmah vam je sve lakše.

Na početku su mnogi bili skeptični i nisu vjerovali da ja to mogu, ali kada su došli i vidjeli da mogu odraditi posao jednako kvalitetno kao i hodajući frizer, to je bila druga priča. Nastojala sam to gledati s druge strane, tj. kako nismo svi isti i da ljudima treba pokazati da se može. Nikad ne shvaćam ljude doslovno, nego ih filtriram i ako vidim da postoji tračak zla, ja to okrećem u pozitivu. Ne dopuštam da me se stavlja u obrasce jer ljudi vas

Koji je bio vaš najveći izazov i kako rješavate izazove?

Najveći izazov je bio ponovno krenuti raditi, ponovno se uključiti u sve. Nisam osoba koja je navikla ne raditi, ne mogu zamisliti svoj život da ne radim i da npr. žicam okolo, jednostavno ne volim to, naučila sam zaraditi novac. Čitav život radim ovaj posao i ne mogu se zamisliti da radim nešto drugo, a da nisam frizerka dijelila bih zagrljaje na ulici i širila dobru vibru. Izazov je cijeli život jer se često čovjek nađe u neočekivanim situacijama, a do čovjeka je hoće li se on znati prilagoditi ili ne. Važno je znati što želite i koji su vam ciljevi, od plakanja nad samim sobom nema ništa. Svaki čovjek treba imati smisao u životu jer je to ono što nas pokreće i gura naprijed.

Izazove rješavam ovisno u situaciji u kojoj se nalazim, ali sve se rješava. Moj je stav kako ništa nije nerješivo, svako zašto ima svoje zato.

I na kraju, što želite poručiti našim čitateljima?

Uživajte u životu i slijedite svoje snove.

osuđuju jer sam npr. sretna, skloni su komentirati, „kako može, izgubila je muža“, itd. ...Stavljaju vas u nekakve obrasce što bi se smjelo, a što ne, ni ne pokušavajući shvatiti kako se ja osjećam i što sam sve prošla.

Koje vam je najveće postignuće? Nešto čime se najviše ponosite.

Samostalnost. Mi smo *friendly* salon, tu se svi ljudi osjećaju dobrodošli, došli vi prvi put ili pedeseti. Mi naše klijente cijenimo, naučili smo da u salonu nitko nije bitniji od klijenata. Mi frizeri nismo nikakve veličine i trudimo se raditi svoj posao najbolje što možemo. Salon smo koji, bez uvrede drugim kolegama, mi to volimo. Volimo se baviti ljudima i njihovom kosom. Navikli smo ponuditi klijentima, uvažiti klijente i tako nas i percipiraju, nemamo hladan pristup. Mi jesmo *walk in* salon, prebilježite se kada želite, ali i kada dođete nećete odmah sjesti na stolac i tu kreće zblizavanje s klijentom jer mu ponudimo žurnale, piće ili nešto od proizvoda. Čovjek mora naučiti cijeniti sebe kako bi cijenio druge. Ponosna sam i na svoju obitelj bez koje ne bih mogla uspjeti u svemu ovome. Ipak su oni ključ moje sreće..

Wings for Life World Run Zadar

Tekst: Manda Knežević

Sigurno već svi znate, ali ipak nije na odmet sponoviti kako će se i iduće godine održati već šestu godinu zaredom utrka *Wings For Life World Run* u Zadru, koji je, kako kažu na mrežnim stranicama, dom ove globalne utrke.

Wings For Life međunarodna je neprofitna zaklada koja ima samo jednu misiju – pomoći znanstvenicima u pronalasku lijeka za ozljede kralježnične moždine.

Prije nego najavim i u našem časopisu ovu globalnu utrku, želim izraziti iskrene čestitke našim članovima Tatjani Vargi i Filipu Veršecu, pobjednicima ovogodišnje trke u kategoriji osoba s invaliditetom, na koje smo jako ponosni. Čestitamo im i vjerujemo da će se i dogodine boriti za prva mjesta.

Isto tako čestitamo i ostalim trkačima, kako onima u kolicima, tako i tisućama onih bez kolica koji su trčali za one koji ne mogu i doprinijeli da se nastavi s istraživanjem liječenja kralježnične moždine.

Wings For Life World Run iduće će se godine održati također u Zadru 5. svibnja s početkom u 13 sati. Sva pravila možete vidjeti na web stranici www.wingsforlifeworldrun.com.

Valja ponoviti kako je ovo jedinstvena međunarodna utrka u svijetu koja se u isto vrijeme odvija u više od trideset zemljama sudionica s istim ciljem – učiniti ozljede kralježnične moždine izlječivima. Raduje nas što ova utrka svake godine poprima sve snažniji utjecaj na ljude koji se uključuju u utrku. Samo u Zadru ove će godine na startu biti 9000 ljudi dobre volje u želji da učine svijet ljepšim.

Kako vidim i osjećam, osobe sa spinalnim ozljedama zadovoljne su jer se ipak vidi kako se svijest pomiče kod tzv. hodajuće populacije koja postaje osvještenija o svakodnevno mogućim aktivnostima u kojima se može dospjeti u stanje ovoga, u najmanju ruku vrlo kompleksnog invaliditeta. A ja bih rekla kako je uz vrlo bitan istraživački cilj nadasve lijepo osjetiti solidarnost tisuća ljudi u Hrvatskoj i brigu za čovjeka, tko god i gdje god on bio.

Osjetiti atmosferu u Zadru pripremajući se za start utrke i znati da si dio jedinstvenog cilja može se doživjeti jedino sudjelujući u samoj utrci i neposredno prije početka utrke, kada su emocije toliko izražene da se osjeća doslovno kako se prenose s jednog na drugog trkača, a i na promatrače utrke.

Policija – sigurnost i povjerenje

Razgovor s: Darkom Matijevićem, načelnikom Operativno komunikacijskog centra policije

Razgovarala: Ana Pašalić

Policija – sigurnost i povjerenje, mobilna aplikacija Ministarstva unutarnjih poslova za anonimne prijave policiji, nadograđena je i prevedena na engleski, njemački i talijanski jezik kako bi ju što lakše i učinkovitije koristili strani državljani koji će se uputiti u obilazak i razgledavanje mnogobrojnih turističkih lokacija, ali i često boraviti na moru, u planinama, na brdima ili uživati u drugim pustolovinama.

Kako ste zamislili ovu aplikaciju? Što će dobroga donijeti našim građanima?

Policija je po svom opisu posla, po svom djelokrugu, ta koja građanima nudi sigurnost, a i sam slogan policije je *Sigurnost i povjerenje*. Svjesni smo činjenice kako građanima, odlazak u policijsku postaju prijaviti prekršaj stvara neugodu, a u konačnici i nemaju vremena. Stoga je osmišljena ova aplikacija koja im tehnički dostupnim inovacijama, na jednostavan način omogućuje podnijeti prijavu. Aplikacija je napravljena na način da građani mogu policiji anonimno dojaviti događaj koji možda usmeno nikada ne bi prijavili ili možda nisu u mogućnosti obaviti poziv iz sigurnosnog razloga. Putem Aplikacije policiji mogu dostaviti video ili fotografiju pojedine kažnjive radnje, koja policiji služi kao izvor saznanja. Ukoliko se dojava ocijeni pravovremenom i točnom, nalaže se daljnje postupanje.

U kojem roku od prijave policija izlazi na teren? Kako to funkcionira u praksi?

Prijavu putem navedene aplikacije zaprima i obrađuje Operativno-komunikacijski centar policije MUP-a RH, ili policijske uprave. Nakon njenog zaprimanja, procjenjuje se postoje li u njoj elementi prekršaja ili drugih kažnjivih radnji i jesu li u prijavi navedeni svi potrebni podatci. Takvu prijavu operativno-komunikacijski centar dostavlja u rad nadležnoj policijskoj postaji temeljne ili prometne policije ili drugoj određenoj službi prema njenoj nadležnosti. Potom policijska postaja ili služba dalje postupuje, odnosno provjerava navode u dojavi, a potom se, po konačno utvrđenom činjeničnom stanju, podnose odgovarajuće prijave.

Postoji li razlika u broju prijava u odnosu na telefonske prijave?

Prijave koje građani prijavljuju telefonskim putem su uglavnom točne i koncizne. Postoje situacije u kojima građani prijavljuju prekršaj koji nije počinjen, podnose prijave koje nemaju veze sa sigurnosnim događajima već se radi o šalama ili provokacijama. Slučajevi lažnog prijavljivanja su problem s kojim se policija svakodnevno susreće i apelira na građane da to ne čine. Takvih je 3.006 prijava tj. toliko ih je odbijeno. Međutim, ipak je više ozbiljnih prijava na temelju kojih policija dalje postupuje, a ukoliko neka prijava nije u nadležnosti policije, dostavlja ju nadležnoj instituciji. Policiji je svaka informacija bitna.

Jesu li korisnici dobro prihvatili aplikaciju?

Aplikacija je jako dobro prihvaćena među građanima, što je vidljivo iz velikog broja dostavljenih prijava. Aplikacija je građanima dostupna od 2015. godine od kada putem nje svakodnevno dostavljaju više desetaka prijava te njihov broj raste iz godine u godinu.

Prema statistici za 2017. godinu podnijete su 32.244 prijave, a u prvih 10 mjeseci 2018. godine 33.877 što nam govori da građani prijavljuju sve više i sve se više služe aplikacijom.

Ono što bih ovom prilikom želio istaknuti je da u

Operativno komunikacijskom centru MUP-a postoji i kontakt broj na koji osobe oštećenog sluha, SMS porukom mogu prijaviti nepravilnosti i prekršaje: 099/292-9292.

Na koji način se kažnjava nepropisno parkiranje tj. prekršaj prijavljen putem aplikacije?

Prijave ovih prekršaja se šalju nadležnim službama za procesuiranje. Ako se radi o prekršaju temeljem odluke jedinice lokalne samouprave, dostavlja se nadležnom Prometnom redarstvu ukoliko je Prometna policija njima se šalje. Uglavnom postupamo po svakoj zaprimljenoj dojavi sukladno zakonu.

Koje su najčešće vrste prekršaja?

Prijave se većinom odnose na nepropisno parkiranje. Građani su senzibilizirani poglavito jer broj motornih vozila raste u, primjerice, Zagrebu, dok je broj raspoloživih mjesta za parkiranje proporcionalno manji. U nedostatku mjesta, građani, vozači se snalaze na razne načine parkirajući svoja vozila, što u konačnici prolaznici prijave.

Jeste li zadovoljni rezultatima?

Ministarstvo unutarnjih poslova je uvijek zadovoljno kada se građani osjećaju sigurno i bezbrižno. Naravno da i Aplikacija doprinosi takvom stanju obzirom da građani i koriste aplikaciju kako bi zatražili pomoć i intervenciju policije.

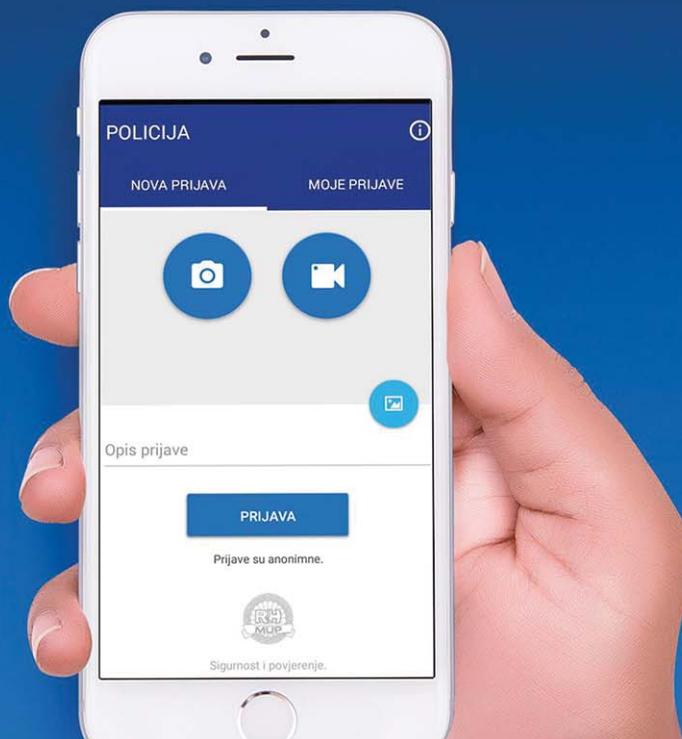
OKCP od 01.01.2018. - 18.11. 2018.

MJESEC/GODINA	POL. UPRAVA	OTKAZANA	ODBIJENA	PRIHVAĆENA	UKUPAN BR.
01. 2018.	OKC Policije	16	48	17	81
02. 2018.	OKC Policije	8	46	6	60
03. 2018.	OKC Policije	10	48	6	64
04. 2018.	OKC Policije	18	58	12	88
05. 2018.	OKC Policije	17	39	9	65
06. 2018.	OKC Policije	23	41	12	76
07. 2018.	OKC Policije	21	45	6	72
08. 2018.	OKC Policije	21	38	3	62
09. 2018.	OKC Policije	15	59	11	85
10. 2018.	OKC Policije	11	82	8	101
11. 2018.	OKC Policije	8	52	7	67
	Ukupno	168	556	97	821

	OTKAZANIH	ODBIJENIH	PRIHVAĆENIH	UKUPAN BR.
Ukupno na području RH za 2018.	652	3.006	32.213	35.871

BESPLATNA MOBILNA APLIKACIJA ZA GRAĐANE

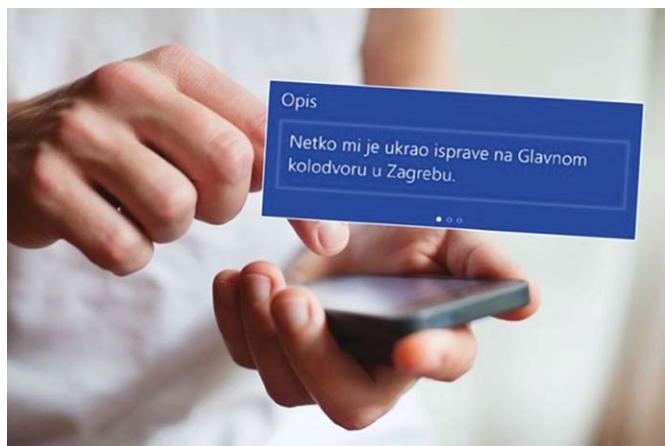
APLIKACIJU PREUZMITE NA
APP STORE-U, GOOGLE PLAY
ILI NA WINDOWS PHONE
TRGOVINI

Ova aplikacija omogućuje građanima anonimnu prijavu policiji, a prijava se prilaže u obliku slike ili videa. Aplikacija je besplatna za sve građane i za sve uređaje, a možete ju preuzeti na App Store ili Google Play ili na Windows Phone Trgovini. Navedene aplikacije izrađene u sklopu projekta MUP – Sigurnost i povjerenje predstavljene sredinom 2015. Godine kao i dio projekta e-policija, kako bi se omogućila dojava prekršaja i kaznenih djela pomoću mobitela što je do danaas pristizalo isključivo telefonskim pozivom ili direktnom prijavom odlaska u policijsku postaju. Krajem srpnja prošle godine nadograđena je izdanjima na engleskom, njemačkom i talijanskom jeziku kako bi se i naši turisti osjećali sigurnima.

Kako poslati prijavu?

Za ispravnu prijavu bilo bi dobro uključiti lokaciju na pametnom telefonu ili u popratnom tekstu tj. djelu gdje se opisuje prekršaj, navesti adresu gdje je potrebna policijska intervencija. Iako sustav sam može utvrditi odakle je poslana poruka koristeći google maps, ipak je poželjno upisati i adresu. Putem aplikacije moguće je slati fotografije i kratke video zapise svih vrsta događaja. Nakon što fotografirate prekršaj, tekstualno opišete prekršaj i pošaljete prijavu. Operativno komunikacijski centar zaprimiti će Vašu prijavu te procijeniti radi li se o ispravnoj prijavi te ide li se u daljnje postupanje ili dojavu prosljediti nadležnoj službi.

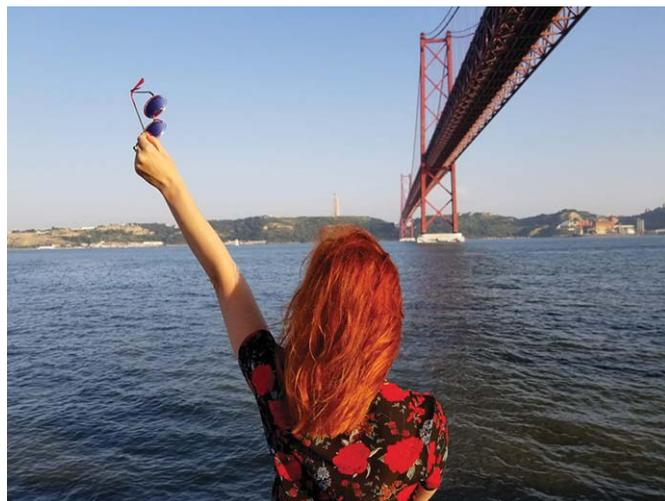

Lisabon i vrata u Atlantski ocean

Tekst: Ines Ignjačić

Sobzirom na očekivanja koja sam imala od Lisabona, grad prosječnog ranga zasigurno ih ne bi mogao ispuniti. No, mogu sa zadovoljstvom reći da sam, iako rijetko kad idem dva puta na isto mjesto, pronašla grad u koji ću sigurno otići ponovno. Po dolasku u smještaj poslije dugotrajnog putovanja odlazimo u potragu za obilnim obrokom. Premda u gradu ima mnoštvo restorana u kojima se za prihvatljivu cijenu može ukusno jesti, odlučili smo na taj prvi ručak otići u neko manje popularno mjesto, u jednu od sporednih uličica gdje nam je za oko zapao restoran **Tasca da Susana**. Ondje nas dočekuje vlasnica restorana koja nam osobno priprema najukusniju ribu, masline, priloge i, ono najbolje, litru svježije pripremljene **sangrije** pune komada voća. To je bez sumnje bila najukusnija

sangria koju sam ikad kušala, a ujedno i jedan od najboljih napitaka općenito.

Popodne odlazimo do mosta **25 de Abril Bridge** koji sam jako željela vidjeti. Podsjeća na Golden Gate Bridge u San Franciscu, u oku amatera ih razlikuju tek prečke na stupovima. Neko vrijeme se zadržavamo u marini u podnožju mosta, a potom odlazimo do centra grada, šetamo ulicama, obilazimo dućane i kafiće, družimo se s prolaznicima i uživamo u pogledu na ocean.

Jedna od lokacija koje svakako treba vidjeti je Sintra, gradić smješten podno brda i udaljen

otprilike pola sata vožnje automobilom od centra Lisabona, a poznat po kompleksu dvoraca u prekrasnom prirodnom okruženju. Najpoznatiji dvorac u kompleksu je **Pena Palace**, koji zahvaljujući famoznoj arhitekturi i mnoštvu boja ostavlja promatrača bez daha. U Pena Palace se nalaze restoran i kafić u kojemu smo se odmorili nakon nekoliko sati hodanja labirintima. Ručak u restoranu je bio ukusan, a čokoladni mousse za desert fenomenalan. U samom dvorcu je i muzej, dok terasa, tornjeva i skrivenih kutaka ima toliko da se mogu razgledavati satima. Neki dijelovi zidova obloženi su keramičkim pločicama po kojima je Portugal poznat te su upravo oni najljepši dio dvorca. Drugo mjesto u Sintri na koje smo otišli je **Quinta**

da Regaleira gdje me se najviše dojmio ogroman toranj i pogled s njegovog vrha na praznu unutrašnjost. Padala je lagana kiša pa su stepenice bile kliske, a s obzirom na prisutno mnoštvo, ondje se treba kretati vrlo oprezno.

Sjedećih nekoliko sati provodimo uživajući u pogledu na nekoliko slapova, na jezero preko kojeg se prelazi skakanjem s kamena na kamen, što pomalo podsjeća na video igricu, te brojna druga divna mjesta u sklopu parka. Za kvalitetan posjet Sintri potrebno je izdvojiti cijeli jedan dan, no to se vrijeme svakako isplati.

Lisabon je poznat po svom simbolu, žutom tramvaju. Ne vozi on samo po ravnom, nego se koristi i kao uspinjača. Vagoni su maleni i atrakcija su sami po sebi. Čak i ako se njima ne vozite, nego ih samo promatrate, osjetit ćete autentičnu atmosferu lisabonskog života. Nezaobilazan detalj grada su već spomenute **keramičke pločice** koje se nalaze

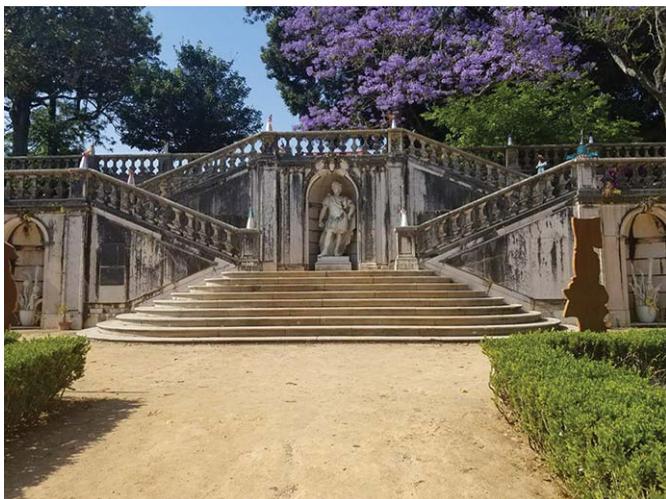

posvuda i daju arhitekturi tu svjetski prepoznatljivu specifičnost. U mnogim ulicama lokalni glazbenici sviraju **fado**, tradicionalan portugalski instrument. Poznat je i po **sardinama** koje se prodaju posvuda u zanimljivo dizajniranim konzervama. Totalno me osvojio dućan **O Mundo Fantástico da Sardinha Portuguesa**, u kojem se prodaju konzerve sardina s natpisima od 1900. godine do danas. Sve su istog okusa, no specijalno su dizajnirane po godinama te mogu biti izvrstan dar i suvenir. Djelatnici koji ondje rade mladi su i vrlo simpatični, muzika svima podiže raspoloženje, a sam interijer uređen u steampunk stilu zaintrigira i najzibirljivije.

Na preporuku prijatelja odlazimo u **Botanički vrt Ajuda**. Prvo što ondje uočavamo jest paun koji po vrtu vodi malog pauna. Kažu da vidjeti pauna donosi sreću. Nisam praznovjerna, ali kako volim

ptice, oduševio me ovaj prizor. Vrt je pun ljubičastog cvijeća i egzotičnih biljnih vrsta. Na sredini je fontana i uz nju neobične skulpture. Dok smo foto-

grafirali sve te ljepote, dogodila mi se nepredviđena nezgoda. Naime, niotkud se pojavila pčela i ubola me u lice. U parku ima dosta pčela, no djelatnici parka nemaju sredstva za prvu pomoć za ljude koji su eventualno alergični, zato takvima ne preporučujem niti odlazak u ovaj vrt. Mene je, srećom, samo nekoliko sati boljelo lice, a budući da je bila nedjelja kad su sve ljekarne zatvorene, pomogla mi je prodavačica iz obližnje pekare gelom za smanjenje otekline. Naišle smo na govornu barijeru, no ipak mi je uspjela pomoći. To je jedna od najboljih osobina Portugalaca: vrlo su pristupačni i ljubazni, gotovo bez iznimke.

Ono što u Lisabonu nikako nisam htjela propustiti jest prilika za **surfanje na valovima** oceana. Neda-leko Lisabona nalazi se plaža **Costa de Caparica** koja podsjeća na pješčane plaže na Floridi. Ondje je

ujedno i škola surfanja koju vodeiskusni instruktori, a u sklopu škole iznajmljuju se odijela za surfanje i daske. Nisam u početku planirala surfati, nego na

plaži uživati uz koktel, no nisam mogla odoljeti kad je do mene dopro miris soli pomiješan s mirisom adrenalina.

Premda me daska za surfanje udarila nekoliko puta, premda su mi oči bile pune kreme za sunčanje i soli pa sam u oceanu gotovo cijelo vrijeme žmirila, uspjela sam iznenaditi samu sebe u brzini adaptacije na valove. Čak mi ni morska voda nije bila previše hladna. Ovo iskustvo nije rezervirano za vješte u morskim ili ekstremnim sportovima, nego za svakoga tko je spreman „vjerovati oceanu“ i prepustiti mu se.

Najzapadnija točka Europe, **Cabo da Roca**, mjesto je koje sam svakako željela vidjeti dok sam u Portugalu. Štoviše, to je prvo što sam željela vidjeti,

iako sam onamo otišla tek zadnji dan. Klifovi, svjetionik i Atlantski ocean za vrijeme zalaska sunca, dok nakon cjelodnevne visoke temperature puše lagan povjetarac, iskustvo su kakvo se zaista ne doživi često u životu.

Mnogo je lokacija u Lisabonu koje vrijedi vidjeti, stoga koliko god da ondje ostanete, činit će se premalo. Idealno vrijeme je kasno proljeće ili rana jesen, kad su temperature najugodnije. Cijene su slične onima u Zagrebu. Mogućnosti za život, međutim, čine se bolje. Ljudi su na ulicama nasmijaniji. To je možda i glavna karakteristika ukupnog dojma koji neki grad može ostaviti na prolaznika; naposljetku, ni najčišća priroda ni najljepše građevine ne mogu zasjeniti grad na čijim ulicama kruži sreća koja će, prije ili poslije, dotaknuti i tog prolaznika.

Prilagođenost

Tekst: Ankica Uzelac

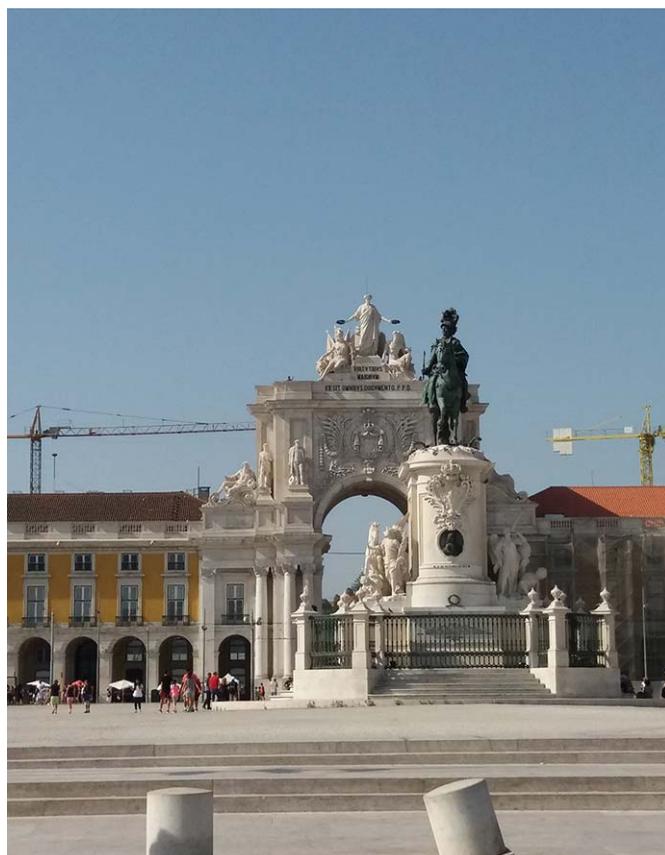
Kad sletite u Lisabon najbolje je uzeti taksi do hotela, cijena taksija približno je ista kao i kod nas (10 – 15 €). Odsjela sam u hotelu s 3 zvjezdice smještenom u centru koji prema *Booking.com* ima sadržaje za invalide, a i hotelu sam dodatno javila da sam u invalidskim kolicima i poslala im svoju dijagnozu. U stvarnosti se pokazalo da je hotel polupristupačan. Odmah na ulazu je rampa koja vodi u suteren do recepcije. Samostalno se može spustiti samo osoba koja je dobro svladala vožnju na dva kotača. Za izlazak iz hotela obvezno sam morala tražiti pomoć osoblja. Prva soba u koju su me smjestili imala je premalu kupaonicu za manevriranje kolicima, a i pristup prozoru je bio nemoguć. Na recepciji sam iznijela pritužbe pa su mi ponudili drugu sobu s prihvatljivom kupaonicom, ali ni ona nije bila prilagođena za sve osobe, posebno one kojima je potrebna pomoć. U sobi su bila dva kreveta i stol pričvršćen za zid pa su morali iznijeti jedan krevet da bih se ja mogla nesmetano

kretati i da bih imala pristup balkonskim vratima. Na balkon se nije moglo izaći zbog previsokog praga. Gornji dio ormara s vješalicama nije zbog visine moguće koristiti osobi iz invalidskih kolica, što je česti slučaj. Izvan centra je moguće naći hotele koji su jeftiniji, ljepši, a vjerojatno i pristupačniji, ali je onda problem prijevoz. Ako vam je prvenstveno cilj obići grad, prednost dajem centru, ali ako se želite prvenstveno odmoriti i uživati, predlažem smjestaj u okolici. Vrlo brzo sam ustanovila da ja u Lisabonu jako teško koristiti javni prijevoz zato što većina prijevoznih sredstava nije prilagođena i red vožnje je nepouzdan. Pri dolasku htjela sam se voziti autobusom koji ima rampu, ali je iz nekog razloga vozač nije mogao spustiti pa su me unosili i iznosili. Ako ste stranac i nemate vremena proučavati njihov zamršeni javni prijevoz, bolje da za obilazak grada koristite turističke autobuse HOP ON – HOP OFF, to rade i ostali turisti. Kartu možete kupiti za 1, 2 ili 3 dana. Najjeftinija je za 3 dana (25 €). Autobusi

voze različitim turama i staju kod svih znamenitosti. Kod svake možete izaći i zadržati se koliko želite, jedino morate paziti na to da ima više prijevoznika i da se možete ukrcati samo u autobus prijevoznika kod kojeg ste kupili kartu. Autobusi znaju biti slični, što zbunjuje turiste. Prometuju otprilike svakih 15 minuta pa se možete ukrcati i nastaviti vožnju do sljedeće znamenitosti. Prilikom kupnje karte dobijete kartu i slušalice koji vam olakšavaju snalaženje. Turističkim autobusima uz tradicionalan obilazak crkava, muzeja, parkova, trgova možete posjetiti i ZOO, Oceanarium, Arenu u kojoj se i dandanas odvijaju borbe s bikovima, u sklopu je i muzej i posebna mjesta za osobe u invalidskim kolicima, kao i turistički grad Cascais na obali Atlanskog oceana s pješčanim plažama, vilama, hotelima. Brodom *Yellow boat* možete se provozati rijekom Tajo. Za vrijeme vožnje pruža vam se prekrasan pogled na grad, na mostove Vasco da Gama i 25 de Abril Bridge po uzoru na koji je kasnije sagrađen Golden Gate u San Franciscu (SAD) i na drugoj obali veliki kip *Christ the King* (Krista Kralja). Kod Oceanariuma koji je pristupačan možete se provozati jednom od kabina iznad rijeke Tajo. Od znamenitosti svakako bih izdvojila neke: Toranj Belem, spomenik Padrao de Descobrimentos (spomenik otkrićima), Jeronimski samostan koji se sastoji od tri dijela sakralne

cjeline, Arheološkog muzeja i Pomorskog muzeja, a u blizini je i muzej kočija te dizalo Santa Justa. Kad se popnete dizalom, gore je terasa s prekrasnom panoramom, s pogledom na sve dijelove grada, i kafić. Ljubitelji nogometa mogu posjetiti stadion nogometnog kluba Benfica u sklopu kojega je muzej i suvenirnica. Preko puta je i veliki *shopping centar*. Lisabon je grad koji nudi za svakog ponešto. Gastronomska ponuda im je iznimno bogata. Na raspolaganju vam je bezbroj restorana i kafića, pogotovo za lijepog vremena kad se sjedi na otvorenom. S toaletima ne biste trebali imati problema jer postoje javni, u sklopu znamenitosti, *shopping centara*, novi hoteli će vam također dozvoliti upotrebu toaleta, a sad ima i restorana i kafića koji imaju toalete za nas. Nemoguće nam je koristiti stare tramvaje s jednim vagonom i uspinjaču. Isto tako je nepristupačan prilaz dvorcima jer bus koji onamo vozi nije prilagođen, a da onamo i dođemo, vjerojatno bi nam malo toga bilo dostupno da vidimo. Stanovnici Lisabona s kojima sam imala prilike razgovarati i sami su svjesni da njihov grad nije najbolje prilagođen osobama s invaliditetom. Ja sam iz Lisabona ponijela prelijepu uspomenu na ljude, grad, vrijeme, a kao i da sad čujem fado koji je u Lisabonu nezaobilazan. Ako imate mogućnosti, putujte – što više budemo putovali, to će i prilagođenost biti veća.

"Don't worry, he won't get far on foot."

Kolicaška filmoteka

Tekst: Janko Ehrlich-Zdvořák

Don't Worry, He Won't Get Far on Foot

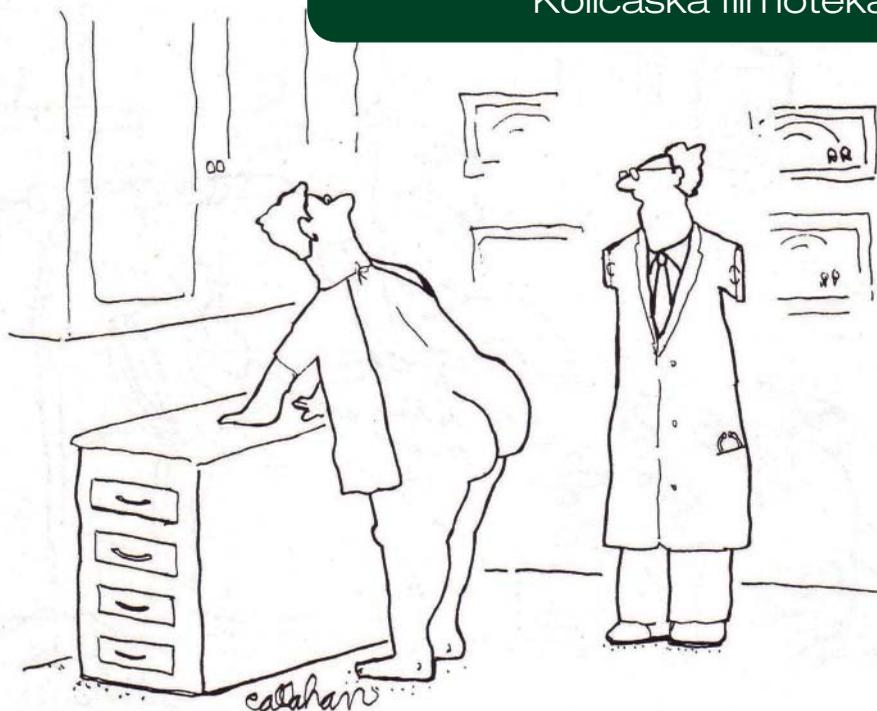
John Callahan je emocionalno rastrojena olupina i teška pijandura od svoje dvanaeste godine, a sve je to klasičan recept za siguran put u propast. Jasna stvar, što može poći po zlu, to se i dogodi te naš junak u jednoj od noći ekstenzivnog pijančevanja doživi

prometnu nesreću i ostaje tetraplegičar. I sve to još davnih ranih sedamdesetih, kad ni u Americi nakon takvih ozljeda nisu davali posebno velike šanse za preživljavanje.

Iako rehabilitacija teče kako već jest, John se i dalje drži svog autodestruktivnog poroka i nastavlja se nalijevati pićem kad god i gdje god stigne, što mu – jasna stvar – čini gomilu problema s okolinom, a ni njemu baš ne koristi za daljnji oporavak. Međutim, kad u svojoj ovisnosti jednog dana dosegne dno

takvog jasnog životarenja, uspijeva na neki način pronaći toliko snage da odluči stubokom promijeniti sebe i svoje razmišljanje, što – kako se da vidjeti – i nije lako. Ipak, prvenstvenouz pomoć švedske volonterke koju je upoznao još u bolnici, kao i grupe ovisnika za samopomoć, uspijeva naći svoj davno izgubljeni umjetnički talent i postaje *normalna osoba*.

Dakle, ovogodišnji francusko-američki film bavi se životom poznatog američkog umjetnika, a prvenstveno karikaturista, Johna Callahana (1951. – 2010.), znanog po vrlo osebujnom crnom humoru i (auto)ironiji. U poplavi odvratnosti filmova u kojima se onima koji su doživjeli sudbinu teškog invaliditeta ili ljevičarski sugerira nestanak iz svijeta živih (*Mar adentro*, *Whose Life Is it Anyway*, *Me before You*), kako ne bi kvarili društvo, ili na budalast način (*Intouchables* – francuski film, a američka verzija je u najavi...) prikazuju slikovitog osobnog asistenta koji jedini kao takav može zabaviti invalida i izvući ga iz njegovog tupog

“MY TECHNIQUE FOR RECTAL EXAMINATION IS SOMEWHAT DIFFERENT IN THAT I’M GAY AND HAVE NO ARMS.”

i šupljeg života, ovaj film ide miljama daleko i iznad ostalih u svojoj kvaliteti. Nije, naravno, lako napraviti tako dobar film, posebno biografski, bez upadanja u slinave i jeftine scene žaljenja i obožavanja – a to je režiseru Gusu Van Santu odlično uspjelo. Djelo

mu je puno realnosti, ironije i humora, što jasno sve daje na težini i čini da ne bude atraktivan za narodne mase poput onih u kojima lijepa partnerica biva (su)dionica u odlasku nepotrebnog tereta s lica Zemlje.

Joaquin Phoenix je odlično odigrao glavnu ulogu, a treba posebno istaknuti još i izvedbu Jonaha Hilla u ulozi sponzora ovisničke grupe – sve bez glumatanja i jeftine patetike. Dakle, preporuka je tu, kako za nas, osobe sa spinalnom ozljedom, za naše bližnje, tako i za opću publiku.

Kakvih sve pomagala ima

Kenguru

Osobe s invaliditetom koje se kruću u invalidskim kolicima već dugo voze automobile - različite prilagodbe i izmjene omogućuju veću dostupnost. No, postoji veliki nedostatak: većina ljudi treba spremiti kolica i preseliti se u vozilo, što može biti dugotrajno i teško. Osoba koja je osmislila Kenguru se bori s mišićnom atrofijom, a Kenguru je električni automobil u kojem vozači mogu ostati u invalidskim kolicima. Smatra se "automobilom zajednice", koji doseže samo 25 km/h (pravni maksimum za takav automobil), namijenjen za obavljanje poslova u blizini. Prema web stranici, Kenguru će biti dostupan "uskoro" u Velikoj Britaniji. (preuzeto s <https://mashable.com/2013/09/12/assistive-technology/?europe=true#PE9cf2420qq9>)

Liftware

Liftware je uređaj koji se pričvršćuje na posuđe za jelo i samostalno stabilizira držač radi lakše kontrole. Korisno za pacijente koji pate od Parkinsonove bolesti ili drugih oblika pokretnih poremećaja koji uzrokuju podrhtavanje ruku. Liftware stabilizira do 70% poremećaja i pomaže smanjiti rasipanje sadržaja (hrane) iz posuda prije nego što hrana dosegne usta bolesnika. Svaki liftware dolazi s stabilizacijskom ručkom, punjačem i tri posude, žlicom, vilicom i jušnom žlicom. Svako punjenje može trajati nekoliko obroka, a ručka može biti obrisana dok se žlice i vilice mogu oprati kao normalan pribor. (preuzeto s <https://www.hongkiat.com/blog/assistive-apps-gadgets/>)

Robotski usisavač Roomba e5154

Radi se o seriji robotskih usisavača koji posjeduju sve karakteristike serije 800, ali s još naprednijim i poboljšanim karakteristikama. Robotski usisavač Roomba e5154 posjeduje revolucionarnu AeroForce tehnologiju čišćenja koja očisti i do 50% više smeća, prašine i kose sa svih vrsta podova.

Roombom možete upravljati i putem iRobot HOME mobilne aplikacije pomoću koje se može čistiti ili zakazati raspored čišćenja bez obzira gdje se nalazili. Inteligentni sustav za navigaciju iAdapt omogućuje robotskom usisavaču da preispituje svoju okolinu 60 puta u sekundi koristeći niz senzora i 40 različitih načina prilagođavanja specifičnom području, ispod i oko namještaja, stolova, stolica ili posudica za hranu vaših ljubimaca bez oštećenja ili prevrtanja.

Sposobnost za čišćenje do 120m²
 Funkcija virtualnog zida HALO sa dvostrukim djelovanjem
 Visina prepreke (pragovi, tepisi...) do 1,5 cm
 Indikator punog koša
 Nova Litij-ionska baterija 1.800 mAh
 Novi dizajn robotskog usisavača
 iRobot Home mobilna aplikacija e5154 za iOS ili Android
 Perivi spremnik

(Preuzeto s <https://www.elipso.hr/mali-kucanski/usisavaci/IROBOT-Roomba-e5154/>)

Sesame telefon: upravljajte smartphoneom uz pomoć glave

Sesame telefon je mobitel kojim se upravlja pomicanjem glave. Temelji se na Google Nexusu 5. Ovaj šarmantni telefon se uključuje izgovarajući frazu "Sezame otvori se". Kada se jednom aktivira, fotoaparata s prednje strane prati položaj glave. Na zaslону će se pojaviti pokazivač koji vam omogućuje upućivanje poziva, slanje poruka, korištenje aplikacija i dr. Okretanjem glave lijevo, pokazivač mobitela ide lijevo te jednako tako za desnu stranu. Telefon je dizajniran za praćenje malih pokreta glave, iako postavke omogućuju da se osjetljivost kamere konfigurira na razinu koja vam odgovara.

24.02. – 03. 03. 2019.

Zagreb Dox

Gdje: Zagreb

Cijena ulaznice: 15 - 25 kn

Zabava

31. 05. 2019. u 19:00 h

**Jurica Pađen & Aerodrom
"40 godina"**

Gdje: ŠRC Šalata, Zagreb

Cijena ulaznice: 90 kn

19. 06. 2019.

Foo Fighters

Gdje: Arena Pula

Cijena ulaznice: od 370 kn do 460 kn (ovisno o mjestu).

Osobe u invalidskim kolicima 190 kn

Kultura

08.11.2018. - 03.02.2019.

Nikola Reiser – Retrospektiva

Gdje: Galerija Kloičevi dvori

Cijena ulaznice: 30 - 40 Kn

gkd

GALERIJA KLOIČEVI DVORI
Izumiški trg 4, Zagreb, Hrvatska

23.5. - 36. 5. 2019.

Croatian Travel Festival

Gdje: Šibenik

Sport

05. – 06. 01. 2019.

Audi FIS Svjetski skijaški kup „Snow Queen Trophy“ 2019.

Gdje: Zagreb, Sljeme

Cijena ulaznice: 30 kn ženska utrka, 50 kn muška utrka

60 kn paket ulaznica za obje

05. 05. 2019.

Wings for Life World Run

Gdje: Zadar

JAVI NAM KAKVA JE PRISTUPAČNOST KULTURNIH / SPORTSKIH SADRŽAJA U TVOM GRADU
Sve najave događanja održavaju se u prostorima posve pristupačnima za osobe u invalidskim kolicima, a pozivamo te da istražiš pristupačnost dvorana za koncerte, kazališne predstave, izložbe te sportska događanja u svojem gradu i javiš nam se na hupt@hupt.hr !

Pristupnica

IME	
PREZIME	
ADRESA	
TELEFON	
MOBILNI TELEFON	
FAX	
E-MAIL	
DATUM I MJESTO ROĐENJA	
JMBG	
OIB	
OSTVARENA STRUČNA SPREMA (BEZ ŠKOLE, OSN. ŠKOLA, SRED. ŠKOLA, VIŠA ŠKOLA, SVEUČILIŠTE)	
ZVANJE I ZANIMANJE	
RADNI STATUS (ZAPOSLEN/A - AKO DA GRJE?, NEZAPOSLEN/A, MIROVINA)	
BRAČNI STATUS	
IMAM DJECU	
DIJAGNOZA (PARAPLEGIJA, PARAPAREZA, TETRAPLEGIJA, TETRAPAREZA)	
DATUM OZLJEDE	
UZROK OŠTEĆENJA (PROMET, RAD, SPORT, RAT, DRUGO - ŠTO?)	

VAŽNO! MOLIMO VAS DA NAM DOSTAVITE FOTOKOPIJU MEDICINSKE DOKUMENTACIJE O DIJAGNOSTICIRANOJ PARAPLEGIJI, TETRAPLEGIJI, PARAPAREZI, TETRAPAREZI ČIJI JE UZROK SPINALNA OZLJEDA ILI BOLEST.

ČLANARINA SE SVAKE GODINE OBNAVLJA 1. LIPNJA. AKO JE PRISTUPNICA PRIMLJENA NAKON 1. SIJEČNJA, ČLANARINA SE PLAĆA TEK OD 1. LIPNJA ZA SLIJEDEĆU GODINU.

U _____ DATUM _____ POTPIS _____

Hrvatske udruge paraplegičara i tetraplegičara

Vladimira Varićaka 20, 10010 Novi Zagreb-Sloboština; Telefon: (01) 38 31 195; Fax: (01) 36 48 582
hupt@hupt.hr; www.hupt.hr; Žiro račun: HR532360000-1101528797; MB: 1441370

SpeediCath® Standard

**Siguran, brz, jednostavan.
Dokazano.**

**Broj
jedan u
Europi***

**Prvi kateter koji je
odmah spreman za uporabu.**

SpeediCath Standard je **nova generacija jednokratnih hidrofилnih katetera** za intermitentnu kateterizaciju na popisu pomagala HZZO-a. **Odmah spreman za uporabu.** Zahvaljujući jedinstvenom hidrofилnom sloju više ne morate pripremati kateter dodavanjem vode ili nanošenjem gela. Uz to što je primjena brza i jednostavna, SpeediCath dokazano **smanjuje rizik od infekcija mokraćnog sustava.**¹

Telefonska
služba za korisnike
0800 200 086

Za dodatne informacije o SpeediCath kateteru i za naručivanje besplatnog uzorka obratite nam se na besplatni broj telefona službe za korisnike.

1. De Ridder DJMK et al: European Urology 2005 Vol. 48 (6), p 991-995.

* SpeediCath je najprodavaniji brend katetera u Europi. Coloplast sales data, GERS, IMS, Assobiomedica, Nefemed, PCA, 2012/13